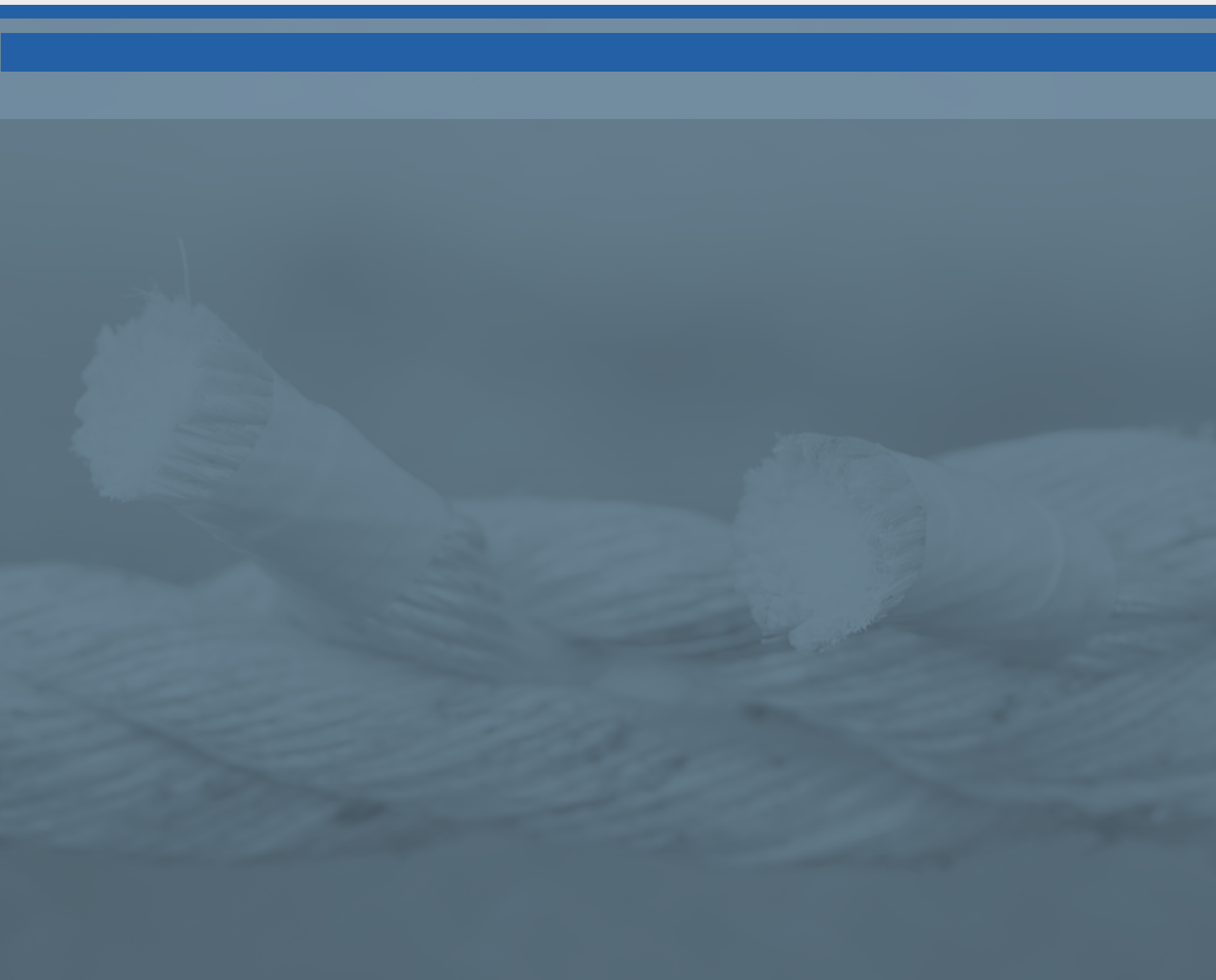

Váðaðafrágreiðing ‘16

Innihaldsyvirlit

1. Inngangur	4
2. Bygnaður	5
3. Váðastýring í samtakinum	6
4. Kapitalstýring	8
5. Tryggingarvirksemi	10
6. Bankavirksemi	18

1. INNGANGUR

Endamálið við hesi váðafrágreiðing er at lýsa váðarnar, sum samtakið hevur tikið á seg, og at geva innlit í kapitalviðurskipti og váðastýring í samtakinum.

Váðafrágreiðingin verður almannakunngjørd eina ferð um árið samstundis, sum ársfrásøgnin hjá samtakinum og verður lögð á heimasíðuna www.betri.fo. Váðafrágreiðingin er ikki grannskoðað.

Virkisøkini hjá samtakinum kunnu flokkast í trygging, pensjón, bankavirksemi og annað íløguvirksemi. Váðar eru á øllum virkisøkjum, og tí eru váði og váðastýring týðandi partur av rakstrinum hjá samtakinum.

Samtakið er fevnt av bæði "Lov om finansiel virksomhed" (FIL) og "Lóg um tryggingarvirksemi" (LUT). Ognarfelag Tryggingartakaranna, Betri P/F og Betri Banki P/F eru fevnd av FIL, og eru undir eftirliti av Fígjareftirlitinum. Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F eru fevnd av "Lóg um tryggingarvirksemi", og eru undir eftirliti av Tryggingareftirlitinum.

Talva 1: Lógargrundarlag

	Lov om finansiel Virksomhed	Lóg um Tryggingarvirksemi
Samtakið	x	
Ognarfelag Tryggingartakaranna f.v.a.á.	x	
Betri P/F	x	
Betri Banki P/F	x	
Betri Trygging P/F		x
Betri Pensjón P/F		x

Dótturfelagið FIC Guernsey Ltd. er skrásett á Guernsey og er tí fevnt av tryggingarlógini á Guernsey. Solvensurin verður somuleiðis gjørdur upp eftir reglunum á Guernsey.

1.1 Leiðsluváttan

Nevndin í Betri P/F hevur tann 13. mars 2017 góðkent váðafrágreiðingina fyri 2016.

Nevndin er av tí fatan, at váðastýringin í Betri P/F er hóskaði í mun til virkisgrundarlag og virkisætlan felagsins. Somuleiðis metir nevndin, at lýsingin niðanfyri av yvirskipaða váðaprofilinum, sum er knýttur at virkisætlanini, gevur eina rætta mynd av váðastýringini í samtakinum.

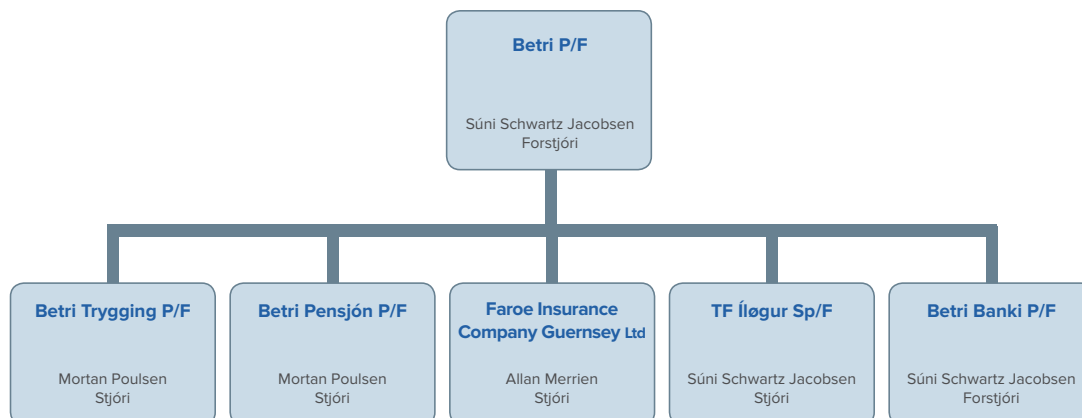
Virðisgrundarlagið hjá Betri P/F er at skapa tryggleika og vøkstur í Føroyum og at vera fremsta val føroyinga innan tryggingar-, pensjóns- og bankatænastur umframt at vera týðandi íleggjari í føroyskt vinnulív. Skilagóð váðastýring og sunnur handilsligur rakstur eru í hesum sambandi týðandi hugtøk og amboð at stýra samtakinum á skilabesta hátt.

Betri P/F skal hava eitt trygt og sterkt kapitalgrundarlag, sum styðjar undir virkisgrundarlagið og sum kann tryggja virkisfrælsi til eina og hvørja tíð.

Nevndin metir, at samsvar er millum virkisgrundarlag, politikkir, heimildir og teir veruligu váðarnar fyri tey einstøku økini.

Fleiri upplýsingar og lyklatal viðvíkjandi váðaprofilinum eru at finna í hesi váðafrágreiðing og í ársfrágreiðing felagsins.

2. BYGNAÐUR

Ognarfelag Tryggingartakaranna f.v.a.á. eigur Betri P/F, sum eigur dótturfeløgini Betri Trygging P/F, Betri Pensjón P/F, FIC Guernsey Ltd., TF Íløgur Sp/F og Betri Banka P/F.

Feløgini Betri P/F, Betri Trygging P/F, Betri Pensjón P/F og Betri Banki P/F hava tveystreingjaða leiðslu við nevnd og stjórn. Ábyrgd og uppgávur hjá nevnd og stjórn í feløgnum eru ásett í innanhýsis reglugerðum.

Nevndin í Betri P/F verður vald av aðalfundinum í Ognarfelagi Tryggingartakaranna. Eisini eru 3 starvsfólkavald umboð í nevndini. Nevndirnar í Betri Trygging P/F og Betri Banka P/F eru valdar av aðalfundinum, og eru millum annað mannaðar við limum, sum ikki hava tillýti til feløgini í Betri P/F samtakinum (óheftir). Í hesum báðum nevndum eru eisini starvsfólkavald umboð.

Nevndirnar í Betri Pensjón P/F og FIC Guernsey Ltd. eru lutvíst mannaðar við starvsfólki í Betri P/F samtakinum. Eingi starvsfólkavald umboð eru í nevndunum.

Stýring av váðunum í samtakinum er eitt av týðningarmiklu økjunum, sum dentur verður lagdur á í leiðsluhøpi. Ein óvæntað gongd innan einstøku váðarnar kann ávirka úrslit og solvens í avgerandi mun og harvið framtíðar virkismøguleikar.

Virksemið óktist munandi, tá samtakið keypti 70% av Betri Banka P/F í 2011, og tá óktist tørvurin at stýra váðum, serliga teimum, sum fara tvørtur um feløgini í samtakinum. Í 2015 keypti samtakið írestandi 30% av Betri Banka, og eigur nú bankan 100%. Seinastu árinu eru eisini komin nýggj og herd krøv til stýring av váðum, seinast í sambandi við dagføring av FIL.

Handilsligu váðarnir verða stýrdir í teimum einstøku virkiseindunum. Betri Banki P/F hefur egna váðastýringssdeild, sum eisini hefur um hendi váðastýringina í Betri P/F, herundir tvørgangandi váðar. Fíggjardeildin í Betri Trygging umsitur dagligu váðastýringina hjá Betri Trygging P/F, Betri Pensjón P/F og FIC Guernsey Ltd.

Samtakið hefur síðani 2011 havt innanhýsis grannskoðan, sum í fyrstu atløgu røkti grannskoðanaruppgávurnar í Betri Banka P/F. Í 2013 varð hetta víðkað til alt samtakið. Innanhýsis grannskoðanin skal m.a. gera óhefta kanning av eftirlitinum hjá samtakinum, og meta um, í hvønn mun leiðreglur og mannagongdir verða hildnar.

Umsitingarliga er samtakið skipað í tvær rakstrareindir. Betri Banki P/F umsitur umframt bankan sjálvan, feløgini Betri P/F og TF Íløgur Sp/F. Betri Trygging P/F umsitur umframt felagið sjálv, eisini Betri Pensjón P/F og FIC Guernsey Ltd.

3. VÁÐASTÝRING Í SAMTAKINUM

Samtakið hefur staðfest ávísar váðar, sum knýta seg til virksemin hjá samtakinum. Samtakið hefur sum aðalmál, at leiðreglur og manngongdir eru fyrri teir týðningarmestu váðarnar, hvussu hesir váðar verða stýrdir, fylgdir upp og kunnaðir um.

Leiðslan í einstøku dóttirfeløgnum hefur ábyrgdina av at eyðmerkja, máta og hava eftirlit við váðunum innan teirra virkisøkið, og at áseta og íverkseta neyðugt eftirlit og strategi til at stýra váðunum. Tað eru soleiðis innan øll týðandi virkisøki ásett mørk fyrri, hvussu stórar váðar hvørt einstakt virkisøki kann taka á seg.

Teir størstu váðarnir eru lýstir niðanfyrri:

Tryggingarváði

Tryggingarváðin verður greinaður sum tryggingargjaldsváði, tiltaksváði og lívstryggingarváði.

Tryggingargjaldsváði

Tryggingargjaldsváðin er váðin fyrri at útreiðslurnar til skaðar og kostnað eru hægri enn tryggingargjöldini. Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F bjóða nærum allar tryggingar til privat og vinnu, á sjógvi og á landi, til føroyska tryggingarmarknaðin. Tað eru greiðar inntekningarreglur fyrri, hvørjar tryggingar kunnu teknast og undir hvørjum treytum, hesar kunnu teknast. Tað verða bert teknaðar tryggingar í Føroyum, og eru hesar spjaddar um alt landið.

Prísásetingin tekur støði í einum lønandi virksemin. Hon tekur atlit til váðar og marknaðarstøðuna, og byggir á eitt gott datagrundarlag.

Endurtrygging verður teknað fyrri at avmarka avleiðingar av sveiggjum í tryggingartekniska úrslitinum. Árliga verður mettt um endurtryggingartørvin, og í metingini verður atlit tikið til eginogn og váðaprofilin. Egihald v.m. verður ásett árliga fyrri hvønn vanda sær, við tí endamáli at sveiggini í úrslitinum liggja innanfyri tey mørk, sum nevndin hefur sett. Samstundis verður endurtrygging nýtt til at minka um katastrofuváðan.

Tiltaksváði

Tiltaksváðin er váðin fyrri, at framtíðar útgjöld víkja týðandi frá tí, sum er avsett. Fyrri at stýra tiltaksváðanum er neyðugt, at skaðaviðgerðin verður framd av fólki við góðum førleikum og undir nøktandi eftirliti. Skaðaviðgerðar eru undir stöðugari útbúgving, og eru eftirlitsskipanir settar í verk viðvíkjandi saksviðgerðum. Burturleggingar til enn ikki fráboðaðar skaðar og skaðatilburðir við ófullfíggaðum upplýsingum verða mettar út frá hagfrøðiligum uppgerðum og frá verandi

royndum. Smidligar manngongdir gera, at samtakið skjótt kann skráseta heilt serligar tilburðir og broyttar umstøður.

Lívstryggingarváði

Lívstryggingarváðin er knýttur at gongdini í deyðstítleika og avlamistítleika v.m. Hækkandi livialdur økir veitingar til eftirlønir, meðan talið av andlátum og sjúkrameldingum ávirkar veitingar í sambandi við deyða og sjúku. Tryggingarligu váðarnir verða avmarkaðir við spjaðing av tryggingarmongdini millum ymiskar kundabólkar, við hásmørkum fyrri ymsum tryggingardekningum og við endurtrygging.

Tryggingarváði verður lýstur nærri í partinum um tryggingarvirksemin.

Kredittváði

Kredittváði er váðin fyrri fíggarligum missi, tá kundin ikki er førur fyrri at halda sínar fíggarligu skyldur móttvegis samtakinum. Størsti parturin av kredittváðanum er í Betri Banka P/F, sum bjóðar lán, kredittir, ábyrgdir v.m. til føroyskar privat-, vinnulívs- og almennar kundar.

Kredittváði og kredittváðastýring í Betri Banka eru nærri lýst í partinum um bankavirksemin.

Marknaðarváði

Marknaðarváði er váðin fyrri, at marknaðarvirðið á ymiskum ognum og skyldum, og møguligum øðrum fíggarligum tólum hjá samtakinum, broytist orsakað av broytingum í marknaðarviðurskiftum. Marknaðarváðin hjá samtakinum verður býttur upp í rentuváða, partabrævaváða, gjaldoyraváða og aðrir prísaváðar.

Endamálið við at stýra marknaðarváðunum hjá Betri P/F samtakinum er, at samtakið skal fáa best møguligt avkastuttan at taka ov stóran fíggarligan váða á seg, og at samtakið heldur lógarkrøv á líøguøkinum.

Íløgurnar skulu vera settar soleiðis saman, at samtakið ikki má koma í eina stöðu, har kapitalgrundarlagið kann minka avgerandi vegna negativa gongd á fíggarligu marknaðunum. Váðin móti einstøkum mótparti má heldur ikki vera størri enn, at fíggarligi missurin, um mótparturin fer á húsagang, verður avmarkaður og innan fyrri karmarnar í ávikavist FIL og LUT.

Partur av eginognini hjá Betri P/F verður settur í lánsbrøv og partabrøv og felagið átekur sær harvið beinleiðis marknaðarváða. Partabrøvini hjá Betri P/F høvdu við ársskifti eitt virði á 268,6 mió. kr. og lánsbrøv høvdu eitt virði á 106,9 mió. kr.

Gjaldsföriváði

Gjaldföriváði er váðin, ið stendst av, at munur er á tíðarbundnum útgangandi og inngangandi gjaldföris-streymum í samtakinum.

Endamálið við at stýra gjaldföriváðanum er at tryggja, at øll feløg í samtakinum hava tað gjaldføri, ið krevst til at reka framhaldandi virkseml, og at feløgini lúka lógarkrøv víðvíkjandi gjaldføri.

Rakstrarváði

Rakstrarváði er váðin, sum stendst av óskynseml, mangl-andi innanhýsis mannagongdum, menniskjaligum mistøkum, skipanarfeilum og hendingum, sum koma uttanífrá.

Tað slepst ikki undan rakstrarváðum, men rakstrarváðar kunnu avmarkast. Tað verður regluliga eftirkannað um váðar, sum kunnu hava neiliga ávirkan á samtakið, taka seg upp. Arbeitt verður støðugt við at menna og styrkja váðastýringina í samtakinum, t.d. við at styrkja og endurskoða mannagongdir og eftirlit, tryggja skjal-festing, stýra broytingum og skráseta, fráboðað og eftirmeta váðar. Áhaldandi útbúgving av starvsfólkum og íløga í og menning av tøkni miðar móti at avmarka rakstrarligu váðarnar.

Annar váði

Annar váði kann lýsast sum aðrir váðar, sum kunnu vera orsök til fíggjarligt tap, so sum samtaksváðar, strategiskir váðar, lögfrøðilsligir váðar og aðrir váðar.

4 KAPITALSTÝRING

Virksemið hjá samtakinum fevnir um trygging (skaða og lívstrygging), pensjón, bankavirksemi, og ílöguvirksemi í færoyrskt vinnulív og fastogn. Fjølbroytta og fjøltáttaða virksemið setir høg krøv til stýring av kapitali og váðum. Kapitalstýringin skal tryggja, at móðurfelag og dótturfeløg hava nøktandi fíggjarliga styrki, so virksemi er á tryggum støði. Í hesum parti verður kapitalstýring lýst. Uppgerð av kapitalkravi og individuella solvenstørvinum verður eisini lýst yvirnað - hesi eru útgreinað nærri í þertunum um ávikavist tryggingarvirksemi og bankavirksemi.

Felagið TF Íløgur Sp/F er hvørki fevnt av Lóg um tryggingarvirksemi ella Lov om finansiel virksomhed. Tí verður solvensur ikki roknaður fyri hetta felag.

4.1 Málsetningur og politikkur

Endamálið við kapitalstýringini er at skipa so fyrri, at Betri P/F og einstøku dótturfeløgini altíð hava fíggjarliga orku til at svara hvørjum sítt. Hendingar, sum kunnu ávirka samtakið, eru stórar skaðahendingar, sveiggj í fíggjarmarknaðunum og tíðir við búskaparligari afturgongd. Málið er tí, at móður- og dótturfeløg skulu hava ein kapital, sum er munandi hægri enn lógarkravdi kapitalurin.

Betri Trygging P/F hevur ábyrgd av kapitalstýringini hjá Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F, herundir at gera upp grundarfæfeingi og solvens. Kapitalstýringin og uppgerð av grundarfæfeingi og solvensi í Betri P/F og Betri Banka P/F fer fram í Betri Banka P/F.

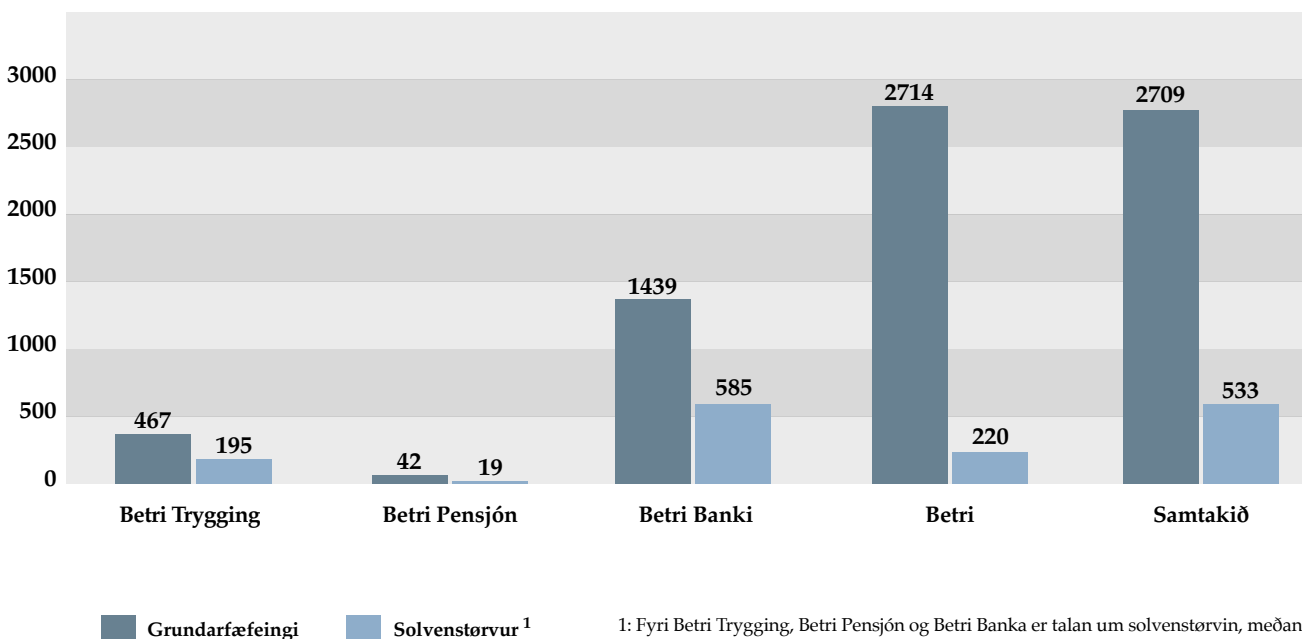
Tryggingarfeløg og bankar skulu eisini gera upp individuella solvenstørvin. Individuelli solvenstørvurin verður gjørdur upp við støði í veruliga váðaprofilinum hjá ávikavist tryggingarfelagi og banka. Tað er ikki krav, at Betri P/F, sum fíggjarligur haldfelagskapur, skal gera upp individuellan solvenstørv.

Av tí at tryggingarfeløg og bankar gera upp solvensin á ymiskan hátt, ber ikki til at samanbera tøluni. Solvensurin hjá bankum verður roknaður sum prosent av teimum váðavektaðu ognunum, meðan solvensurin hjá tryggingarfeløgum verður roknaður sum krónuupphædd í mun til grundarfæfeingi.

Talva 2 vísir individuellan solvenstørv og grundarfæfeingi hjá samtakinum og einstøku feløgnum í samtakinum hin 31. desember 2016.

Hjá Betri P/F verður solvenskravið nýtt, tí felagið ikki skal gera upp ein individuellan solvenstørv. Talvan vísir, at bæði hjá samtakinum og hjá øllum feløgum er grundarfæfeingi munandi størri enn solvenstørvurin.

Talva 2: Solvenstørvur og grundarfæfeingi hjá feløgnum í Betri P/F 31.12.2016 í mió. kr.

4.2 Grundarfæfeingi og solvensur í Betri P/F og samtakinum

Sum fíggjarligur haldfelagsskapur skal Betri P/F, sum móðurfelag, eins og samtakið gera upp grundar

fæfeingi í samsvari við kapittul 10 í FIL. Talvan niðanfyri vísur uppgerð av grundarfæfeinginum.

Talva 3: Grundarfæfeingið fyri Betri P/F og samtakið 31.12.2016 í tkr.

Uppgerð av grundarfæfeingi	Samtak 2016	Samtak 2015	Betri 2016	Betri 2015
Eginpeningur	2.813.424	2.616.262	2.813.424	2.616.262
Frádráttir í kjarnukapitali:				
Immateriellar ognir	-2.191	-3.095	0	0
Skattaáogn	0	-147	0	0
Virðisjavnin orsakað av kravi um varsema virðismetan	-3.306	0	-432	0
Kapitalkrav í dótturfeløgum, sum reka tryggingarvirkssemi	-98.915	-99.033	-98.915	-99.033
Grundarfæfeingi eftir frádráttir	2.709.012	2.513.987	2.714.077	2.517.229
Solvensprosent eftir FIL §124, stk. 2 nr. 1	40,68%	36,50%	98,76%	84,70%
Kjarnukapitalur eftir frádrátt í % av vektaðari ogn	40,68%	36,50%	98,76%	84,70%

Í uppgerðini av grundarfæfeinginum verður atlit tikið til, at trý dótturfeløg, Betri Trygging P/F, Betri Pensjón P/F og FIC Guernsey Ltd. frammanundan binda kapital í tryggingarvirksminum.

Hesin skal tí skal dragast frá í uppgerðini av grundarfæfeinginum hjá samtakinum.

Solvensurin verður gjørdur upp sum grundarfæfeingi í mun til váðavektaðu ogninar. Grundarfæfeingið verður uppgjørt sambært kapitul 10 í FIL, meðan vektaðu ogninar verða uppgjördar sambært "Bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov". Nevnd og stjórn í Betri P/F hava ábyrgdina av, at samtakið altíð lýkur krøvini til solvens og

hefur nøktandi grundarfæfeingi. Fíggjardeildin hjá Betri Banka P/F hevur ábyrgd av at gera solvensuppgerðir og fráboða tær til leiðsluna í samtakinum.

Solvenskravið hjá móðurfelagnum, Betri P/F, og samtakinum er 8 % av váðavektaðu upphæddunum. Váðavektaðu ogninar verða gjørdar upp í trimum høvuðsbólkum: kreditváði, marknaðarváði og rakstrarváði.

Talvan niðanfyri vísir uppgerðina av solvensinum hjá samtakinum.

Talva 4: Solvensuppgerð fyri samtakið tann 31.12.2016 í tkr.

Uppgerð av solvensi	Samtak 2016	Samtak 2015	Betri 2016	Betri 2015
Grundarfæfeingi eftir frádráttir	2.709.012	2.513.987	2.714.077	2.517.229
Vektað ogn:				
Vektað ogn uttanfyri handilsognina, íroknað tøl, ið ikki eru tikin við í javna	4.946.570	5.131.535	2.710.743	2.895.917
Vektaðar upphæddir við marknaðarváða	879.815	887.438	0	0
Rakstrarváði	832.163	876.822	37.328	76.661
Vektað ogn í alt	6.658.548	6.895.795	2.748.071	2.972.578
Solvensprosent eftir FIL §124, stk. 2 nr. 1	40,68%	36,50%	98,76%	84,70%
Kjarnukapitalur eftir frádrátt í % av vektaðari ogn	40,68%	36,50%	98,76%	84,70%

Við ársenda 2016 var solvensprosentin hjá samtakinum 40,7 %, meðan solvensprosentin hjá Betri P/F var 98,8 %. Hetta er væl oman fyri lógarásetta minsta kravið á 8 %.

5 TRYGGINGARVIRKSEMI

Betri Trygging P/F rekur skaðatryggingarvirksemi, meðan Betri Pensjón P/F rekur lívstryggingar- og pensjónsvirksemi. Endurtryggingarvirksemi verður rikið í FIC Guernsey Ltd., sum hefur til endamáls at tekna endurtrygging frá Betri Trygging P/F.

5.1 Grundarfæfeingi og solvensur

Í hesum parti verður kapitalstýringin í tryggingarvirkseminum lýst. Tryggingarvirksemið fevnir um flest øll sløg av tryggingum.

Við áseting í § 81 í LUT skulu nevnd og stjórn í Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F tryggja, at feløginu hava nøktandi grundarfæfeingi og hava um hendi innanhýsis skipanir til váðameting og váðastýring. Endamálið er støðugt at kunna meta um og varðveita grundarfæfeingið á einum støði, slagi og býti, sum er hósandi.

Ein týðandi partur av kapitalstýringini í Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F er arbeiðið við solvensi og skrásettum ognum.

Leiðslan í ávikavist Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F skulu hvønn ársfjórðing, við støði í einari váðameting, gera upp individuella solvenstørvin. Frágreiðingar um solvens og skrásettar ognir í feløgunum verða áhaldandi latnar nevnd og stjórn hjá feløgunum, so leiðslur felagsins eru kunnaðar um kapitaltilbúvgingina. Leiðslurnar í feløgunum hava skipað manngongdir í sambandi við hesi arbeiðsøki. Í parti 5.5.1 verður greitt nærri frá arbeiðinum við skrásettum ognum

FIC Guernsey Ltd. er skrásett á Guernsey og er fevnt av tryggingarlóggávuni har. Grundarfæfeingi og solvensur skal gerast upp eftir reglunum á Guernsey.

Uppgerðin av grundarfæfeinginum hjá Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F er ásett í "Kunngerð um at gera upp grundarfæfeingi (Basiskapital) fyri tryggingarfeløg".

5.1.1 Grundarfæfeingi og solvensur í Skaðatrygging

Niðanfryi er uppperð av grundarfæfeinginum hjá Betri Trygging P/F.

Talva 5: Grundarfæfeingið og solvensur í Betri Trygging P/F tann 31.12.2016 í tkr.

Uppgerð av grundarfæfeingi	2016	2015
Eginpeningur	470.462	430.953
Frádráttir í grundarfæfeingi:		
Immateriellar ognir	-566	-507
Uppskot til vinningsbýti	0	0
Skattaógn og aðrir frádráttir	-2.451	-175
Grundarfæfeingið eftir frádráttir	467.445	430.270
Kapitalkravið	65.461	65.461
Individuelli solvenstørnur	195.436	186.072

Í sambandi við kapitalstyrki hefur Betri Trygging P/F tað mál, at grundarfæfeingið í minsta lagi skal vera 50 % hægri enn individuelli solvenstørvin. Kapitalmálið er tann 31.12.2016 gjørt upp til 293,2 mió. kr. Felagið hefur 467,4 mió. kr. í grundarfæfeingi. Hetta er ein yvirdekningur í mun til kapitalmálið á 174,2 mió. kr. ímóti einum yvirdekningi á 151,1 mió. kr. fyri 2015. Í mun til individuella solvenstørvin er grundarfæfeingi 272 mió. kr. hægri enn solvenstørvin

5.1.2 Grundarfæfeingi og solvensur í Betri Pensjón P/F

Niðanfryi er uppperð av grundarfæfeinginum hjá Betri Pensjón P/F.

Talva 6: Grundarfæfeingið í Betri Pensjón P/F 31.12.2016 í tkr.

Uppgerð av grundarfæfeingi	2016	2015
Eginpeningur	43.864	37.916
Frádráttir í grundarfæfeingi:		
Immateriellar ognir	-1.625	-2.562
Grundarfæfeingið eftir frádráttir	42.239	35.354
Solvenskrav	26.020	26.119
Individuelli solvenstørnur	19.097	13.228

Málið hjá Betri Pensjón P/F er eitt grundarfæfeingi, sum í minsta lagi er 2 ferðir individuella solvenstørvin ella kapitalkravið. Hetta svarar til, at grundarfæfeingið í minsta lagi skal vera 38,2 mió. kr., sum er 2 ferðir individuella solvenstørvin. Felagið hefur eitt grundarfæfeingi á 42,2 mió. kr. Hetta er ein yvirdekningur í mun til kapitalmálið á 4 mió. kr. í móti einum yvirdekningi á 9 mió. kr. fyri 2015.

5.1.3 Faroe Insurance Company Guernsey Ltd.

FIC Guernsey Ltd. er skrásett á Guernsey, og fevnt av lóggávuni har. Uppgerðin av grundarfæfeingi og solvensi eru ásett í tryggingarlógini, sum er galdandi á Guernsey. Tað eru nevnd og stjórn í felagnum, ið hava ábyrgd av uppgerð av grundarfæfeingi og solvensi, og at grundarfæfeingi er á einum støði, slagi og býti, sum er hósandi til framhaldandi virkseml. Ábyrgdin er eisini at hava um hendi innanhýsis skipanir til váðameting og váðastýring. Í uppgerðini av solvensi hjá Betri P/F verður solvenstørvurin hjá FIC Guernsey Ltd. innroknaður eftir feroyskum ásetingum.

5.2 Individuellur solvenstørvur

Sambært áseting í § 81, stk. 8 í "Lóg um tryggingarvirkseml" skulu nevnd og stjórn í tryggingarfeløgum gera upp individuella solvenstørvin. Individuelli solvenstørvinum hjá Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F verða gjørdir upp eftir "Kunngerð um gjaldføri (solvens) og rakstrarætlanir hjá tryggingarfeløgum" frá 15. mars 2010 og "Vegleiðing um at gera upp individuella solvenstørv" frá 13. apríl 2010.

Í sambandi við uppgerð av individuellum solvenstørvum er frælsi at velja uppgerðarhátt. Leiðslurnar í Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F hava valt at nýta eitt model, sum tekur støði í QIS frá EIOPA. QIS modellid er eitt sokallað VaR model, har trygdarstöðid er sett til 99,5 % .

Eftir QIS frymilinum skal kapitalur setast av fyri hesar váðar:

- Skaðatryggingarváða (bert Betri Trygging P/F)
- Lívstryggingarváða (bert Betri Pensjón P/F)
- Marknaðarváða
- Mótpartsváða
- Operationellan (rakstrar) váða og aðrir váðar

Fyrsta stigid er at rokna tann individuella solvenstørvin fyri hvønn av váðunum omanfyri. Individuelli solvenstørvurin verður funnin við at leggja upphæddirnar fyri einstøku váðarnar saman. Til seinast verður upphæddin minkað við sokallaða diversifikatiónsvirknaðinum. Orsøkin er, at tað er sera ósannlíkt, at allir váðarnir raka felagid samstundis.

Diversifikatiónsvirknaðurin verður roknaður á hagfrøðiligum grundarlagi eftir reglunum í QIS modellinum

Í talvu 7 sæst, at meginparturin av tí individuella solvenstørvinum í Betri Trygging P/F stavar frá tryggingarváða. Bert ein minni partur stavar frá øðrum váðum.

Talva 7: Individuellur solvenstørvur í Betri Trygging P/F 31.12.2016 í tkr.

Uppgerð av individuellum solvenstørvum	Betri Trygging 2016
Tryggingarváði	147.817
Marknaðarváði	26.775
Mótpartsváði (kredit- og mótpartsváði)	29.647
Rakstrarváði og aðrir váðar	21.644
Diversifikatiónsvirknaður	-30.446
Individuellur solvenstørvur	195.436

Í talvuni niðanfyri sæst, at individuelli solvenstørvurin hjá Betri Pensjón P/F er 19,1 mió. kr. Hetta er lægri enn lógarásetta minsta solvenskravið á 26 mió. kr. Tí verður solvenstørvurin settur til 26 mió. kr

Talva 8: Individuellur solvenstørvur í Betri Pensjón P/F 31.12.2016 í tkr.

Uppgerð av individuellum solvenstørvum	Betri Pensjón 2016
Lívstryggingarváði	3.546
Marknaðarváði	13.467
Mótpartsváði (kredit- og mótpartsváði)	5.041
Rakstrarváði og aðrir váðar	2.182
Diversifikatiónsvirknaður	-5.139
Individuellur solvenstørvur	19.097

Tann 1. januar 2016 eru nýggjar solvensreglur settar í gildi í Danmark og í restini av Evropa. Hetta eru tær sokallaðu Solvency II reglurnar, sum hava víttfevandi broytingar við sær fyri tryggingarvirkseml í Evropa komandi árin. Samtakið fylgir hesi tilgongd.

Tryggingareftirlitid hevur boðað frá, at miðað verður ímóti, at nýggju reglurnar verða settar í gildi fyri Føroyar 1. januar 2018.

Tá ið nýggju Solvency II reglurnar verða settar í gildi í Føroyum, fáa tær avleiðingar fyri, hvussu Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F gera upp solvenstørv og grundarfæfeingi.

5.3 Tryggingarváði

Tryggingarváði er váðin fyri fíggjarligum missi við at reka tryggingarvirksemi. Hetta eru váðarnir, sum fylgja við tryggingaravtalunum. Tryggingarváði kann greinast sum

- Tryggingargjaldsváði
- Tiltaksváði
- Lívstryggingarváði (biometriskur váði)
- Katastrofuváði

5.3.1 Málsetningur og politikkur

Endamálið við at stýra tryggingarváðunum er at tryggja, at feløgin reka eitt lönandi tryggingarvirksemi, og at tryggingarváðin er avmarkaður til eitt støði, har eingin stórir skaði ella vánaligt skaðaár kann minka avgerandi um kapitalgrundarlagið hjá felagnum.

Samtakið rekur bæði skaðatryggingar-, lívstryggingar- og pensjónsvirksemi og teknar mestum øll sløg av tryggingum til privat og vinnu, bæði á sjógv og á landi. Lóg um tryggingarvirksemi ásetur, at skaðatrygging og lívstryggingarvirksemi mugu ikki rekast í sama felagi. Betri Trygging P/F rekur skaðatryggingarvirksemi, meðan Betri Pensjón P/F rekur lívstryggingar- og pensjónsvirksemi.

5.3.2 Skaðatryggingarváði

Tryggingarváðin hjá Betri Trygging P/F er í høvuðsheitum tryggingargjaldsváði, tiltaksváði og katastrofuváði.

Nevndin í Betri Trygging P/F skal á hvørjum ári endurnýggja politik og leiðreglur fyri tryggingarváðar. Hesar áseta hvørjar tryggingar, feløgin kunnu tekna, og á hvørjum treytum tær kunnu teknast, og tær fevna eisini um endurtryggingarpolitikkin. Á øllum týðandi produktum er støða tikin til váðaprofilin.

Tryggingargjaldsváði

Tryggingargjaldsváði er váðin fyri, at útreiðslurnar til skaðar og kostnað eru hægri enn tryggingargjöldini. Hesin verður mettur fyri hvønn tryggingarvirksemi sær. Henda óvanliga nógvir stórir skaðar ella versnar skaðagongdin, uttan at tariffurin verður hækkaður samsvarandi, kunnu tryggingarinntøkurnar verða ov lágar at rinda fyri bæði skaðaútreiðslur og rakstrar-kostnað hjá skaðatryggingarvirkseminum.

Hægri útreiðslur til skaðar kunnu eisini vera orsakað av tilvildarligum sveigjum í skaðatíttleikanum.

Tryggingargjaldsváðin verður avmarkaður við at tekna endurtrygging, og við at tillaga tariffin til rák í váðunum.

Váðin verður eisini avmarkaður við, at felagið hevur ásett greiðar leiðreglur fyri, hvørjar tryggingar kunnu teknast, á hvørjum treytum hesar kunnu teknast, og ásetingar um egið hald pr. váða og skaðahending. Í sambandi við

tekning av tryggingum eru heimildir ásettar fyri hvørt starvsfólk. Hesar reglur eru góðkendar av nevnd.

Felagið ger mánaðarliga upp gongdina í tryggingarvirkseminum. Uppgerðin vísir fíggjarligu gongdina fyri hvørt slagi av tryggingum. Versnar skaðagongdin, sæst hetta í uppgerðunum. Við støði í hesum uppgerðum kann metast, um tariffurin er hóskaði ella um tillagingar skulu gerast.

Nevndin hevur eisini í tráð við LUT gjørt og samtykt leiðreglur fyri nýggjar vørur. Áðrenn nýggj tryggingarvøra verður tikin í nýtslu, skulu gerast kanningar av lönsemi og møguligum váðum v.m. Nýggjar vørur skulu góðkennast av nevndini, áðrenn tær verða tiknar í nýtslu.

Tiltaksváði

Tiltaksváði er váðin fyri, at avsettu skaðatiltøkini eru ov lítil í mun til, hvat skaðarnir koma at kosta. Felagið setur av til skaðar, sum enn ikki eru endaliga avgreiddir og til skaðar, sum eru hendir, men enn ikki fráboðaðir felagnum.

Skaðaviðgerar felagsins gera skaðatiltøkini upp fyri hvønn skaða sær. Beinavegin felagið fær eina skaðafraðboðan, verður sett av fyri skaðan. Skaðatiltakið fyri skaðatilburðir við ófullfíggjaðum upplýsingum verður gjørt upp hagfrøðisliga og frá verandi royndum. Øll stór skaðatiltøk vera gjøgnumgingin kvartárliga fyri at tryggja, at tiltakið verður gjørt upp eftir nýggjastu upplýsingum, og at tiltakið samsvarar tí, sum skaðin væntandi fer at kosta.

Avsetingarnar til skaðar, sum eru hendir men ikki fráboðaðir, verða gjørdir upp eftir sokallaðu Chain-Ladder háttinum.

Fyri at stýra tiltaksváðanum er neyðugt, at skaðaviðgerðin verður framd av fólki við góðum førleikum, og við nøktandi eftirliti. Skaðaviðgerar eru undir stöðugari útbúgving, og eru eftirlitsskipanir settar í verk viðvíkjandi saksviðgerðum. Smidligar mannagongdir gera, at samtakið skjótt kann skráseta heilt serligar tilburðir og broyttar umstøður. Í sambandi við hvønn roknskap verður gjørt upp, hvussu nógv er útgoldið í skaðaendurgjöldum í mun til tað, sum varð avsett.

Katastrofuváði

Katastrofuváði er váðin fyri óvanligum stórum skaðahendingum. Teir størstu váðarnir eru orsakað av ringum veðri og ódnum, og av einstøkum stórri skaðahendingum. Tað kunnu eisini vera nógvar aðrar orsøkir til eina katastrofuhending. Váðin fyri stórum stormhendingum verður mettur út frá hagfrøðiligum modellum fyri stormvæðar. Katastrofuváðarnir verða avmarkaðir við endurtrygging. Umframta vanligu endurtryggingina verður teknað serlig katastrofuendurtrygging, hvørs endamál er júst at dekkja sera stórar katastrofuhendingar.

5.3.3 Lívstryggingarváði

Tryggingarváðin hjá Betri Pensjón P/F er í hövuðsheitum lívstryggingarváði og katastrofuváði. Lívstryggingarváðin, eisini kallaður biometriskur váði, er váðin, tá væntaða æviskeiðið hjá pensjónistum økist ella avlami-títteleikin hækkar. Hækkandi livialdur økir veitingar til eftirlønir, meðan talið av andlátum og sjúkrameldingum ávirkar veitingar í sambandi við deyða og sjúku. Tryggingarligu váðarnir verða avmarkaðir við spjæðing av tryggingarmongdini millum ymiskar kundabólkar, við hámrøkkum fyrri ymiskum tryggingardekningum og við endurtrygging.

Harumframt eru eisini avleiddir váðar, so sum stragetiskur váði og váði fyrri at umdømi fær skaða.

Nevndin í Betri Pensjón P/F skal á hvørjum ári endurnýggja politikk og leiðreglur fyrri tryggingarváðar. Hesar áseta, hvørjar tryggingar felagið kann tekna, og á hvørjum treytum tær kunnu teknast, og tær fevna eisini um endurtryggingarpolitikkin. Á øllum týðandi produktum er tikin støða til váðaprofilin.

5.3.4 Endurtryggingarpolitikkur

Nevndirnar í ávikavist Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F áseta árliga endurtryggingarpolitikkin. Nevndirnar hava ásett váðafýsni í sambandi við ymsu tryggingarbólkarnar, og í tí sambandi tikið støðu til mest loyvdu egið haldini. Í endurtryggingarpolitikkinum verður eisini vavið av endurtryggingum ásett. Hann ásetur eisini størstu egið haldini, samtakið átekur sær innan einstøku tryggingarbólkarnar og í sambandi við ódnir og eldsbrunað, og hvørja rating, ið endurtryggingarfeløgini í minsta lagi skulu hava. Fyri ódnir og líknandi størri hendingar, sum kunnu raka fleiri tryggingar samstundis, hevur nevndin í Betri Trygging P/F góðkent valdu egið haldini og tryggingarfulnaðin í sambandi við hesar váðarnar.

Betri Pensjón P/F tekur eisini endurtrygging fyrri lívs- og pensjónsvirksemi. Endurtryggingarpolitikkurin er fráboðaður til Tryggingareftirlitið.

Ábyrgd fyrri tekning av endurtrygging er hjá stjórnini í feløgunum.

5.3.5 Mótpartsváði

Mótpartsváði tekur seg upp, tá ið mótparturin í eini fíggarligari transaktjón ikki heldur sínar skyldur. Innan tryggingarvirksemi tekur mótpartsváði seg upp í sambandi við endurtrygging og áogn hjá tryggingartakarum.

Felagið hevur støðugt eftirlit við áogn hjá tryggingartakarum, fyrri at áognin ikki skal økjast.

Í mun til endurtrygging tekur mótpartsváðin seg serliga upp, um ein endurtryggjari fer á húsagang, ella á annan

hátt ikki kann halda sínar skyldur. Vandin er, at ein áogn verður mist, og at felagið skal keypa nýggja endurtrygging í staðin fyrri ta mistu.

Fyri at minka um váðan verður bert teknað endurtrygging hjá feløgum, sum hava eina rating, sum er A÷ ella hægri frá Standard & Poor's ella samsvarandi. Eisini vera allar endurtryggingarskráir spjaddar á fleiri endurtryggjarar, fyrri soleiðis ikki at átaka sær munandi mótpartsváða á einum endurtryggjara.

5.3.6 Veruligi tryggingarváðin

Tryggingarváðin 31.12.2016 er gjørdur upp sum váðin fyrri ymisku tryggingarváðarnar, soleiðis sum teir eru gjørdir upp í sambandi við uppgerðina av individuella solvenstørvinum.

Talva 9: Tryggingarváðin hjá Betri Trygging P/F

	Mi.ó. kr.
Tryggingargjaldsváði	96,8
Avsetingarávði	69,0
Katastrofuváði	78,4
Diversifikatiónsvirknaður	-96,4
Tryggingarváði	147,8

Í uppgerðini av individuella solvenstørvinum hjá Betri Pensjón P/F er tryggingarváðin gjørdur upp, sum víst í talvu 10.

Talva 10: Tryggingarváðin hjá Betri Pensjón P/F

	Mi.ó. kr.
Livitíðarávði	3,5
Váði á sjúkra- og vanlukkutrygging	1,8
Diversifikatiónsvirknaður	-1,8
Tryggingarváði	3,5

5.4 Marknaðarváði

5.4.1 Marknaðarváði innan skaðatryggingarvirksemi

Marknaðarváðin hjá Betri Trygging P/F er í hövuðsheitum váðin fyrri tapi á íløgugum felagsins, og hækkandi skaðaavseting vegna fallandi uppgerðarrentu.

Nevndin hevur góðkent ein íløgupolitikk og leiðreglur á íløgukinum, sum lýsa, hvussu íløgukið skal skipast. Leiðreglurnar verða lagdar fyrri nevnd á hvørjum ári. Leiðreglurnar seta karmar fyrri væntaða vavinum av íløgum felagsins og ítækiligar karmar fyrri, hvussu nógv kann setast í ymisk sløg av virðisbrøvum. Á henda hátt

kann tryggjast, at felagið átekur sær rætt váðafýsni.

Innan tryggingarvirksemi nýtir felagið m.a. eitt VaR modell til at gera upp og stýra marknaðarváðanum.

Arbeidsbýti og eftirlit

Tað er stjórnin, sum hevur yvirskipaðu ábyrgdina av íløguaetlanunum, sum nevndin ásetur. Fíggjardeildin hjá Betri Trygging P/F hevur dagligu ábyrgdina av íløguvirkseminum. Íløguvirksemið er skipað partvís við uttanhýsis røktaraavtalum og partvís við fyrisiting á Fíggjardeildini í Betri Trygging P/F.

Fíggjardeildin ger mánaðarligar uppperðir av íløgugongdini. Í uppperðini verða ítøkilig íløgurnar samanbornar við karmarnar, sum eru galdandi fyri teir einstøku íløgubólkarnar. Nevndin verður á nevndarfundum kunnað um íløgugongd og íløgusamaseting. Í kunningini verða ítøkilig íløgurnar samanbornar við karmarnar, sum eru galdandi fyri teir einstøku íløgubólkarnar, so nevndin kann meta um, um karmarnir eru yvirhildnir. Fíggjardeildin hevur ábyrgd av hesi kunning.

Veruligi marknaðarváðin

Marknaðarváðin er 31.12.2016 er gjørdur upp sum íløguváðarnir í uppperðini av individuella solvenstørvinum.

Talva 11: Marknaðarváði innan skaðatryggingarvirksemi 31.12.2016

	Mi. kr.
Rentuváði á ognum	13,1
Rentuváði á skyldum	-6,9
Partabrevaváði	9,5
Fastogn	8,1
Gjaldsoyraváði	3,0
Annar marknaðarváði	0
Diversifikatiónsvirknaður	0
Marknaðarváði	26,7

Betri Trygging P/F hevur eina varna tilgongd til íløgur. Talvan niðanfyrir vísir býtið av íløgum á íløguflokkar.

Talva 12: Býti av íløgugongnum 31.12.2016

	Mi. kr.	%
Stat og realkreditt lánsbrøv	458	57%
Partabrev	80	10%
Virkis lánsbrøv	129	16%
Fast ogn	99	13%
Aðrar ognir	32	4%
Ognir í alt	798	100 %

5.4.2 Marknaðarváði innan lívstrygging og pensjónstryggingarvirksemi

Stýring av marknaðarváðum er ein týðandi partur av virkseminum hjá Betri Pensjón P/F. Fyri at tryggja ein hóskandi váðaprofil fyri virkseminum og fyri at avmarka marknaðarváðan, er íløguvirksemið skipað í tveimum pørtum. Tann eini parturin eru virðisbrøvini, sum hoyra til pensjónsuppsparingina hjá kundunum, og hin parturin eru virðisbrøvini, sum hoyra til eginogn felagsins.

Betri Pensjón P/F tekur bert pensjónir við marknaðarentu. Tað er tryggingartakarinn, sum ber allan ílöguváðan á sínari pensjónsuppsparing. Marknaðarváðin hjá eginognini hjá Betri Pensjón P/F er í høvðusheitum avmarkaður til tey virðisbrøv, sum hoyra til eginognina og m.a. endurgjaldsavsetingina. Váðaprofilurin hjá pensjónsuppsparingini og eginognini er ikki tann sami. Virðisbrøvini hjá pensjónsuppsparingini hava eitt váðafýsni, ið hóskar til pensjónsuppsparing, meðan virðisbrøvini hjá eginognini hava eitt váðafýsni, sum hóskar til váðaprofilin hjá Betri Pensjón P/F.

Nevndin hevur góðkent ein ílögupolitikk og manngongd á ílögukinum, sum lýsir, hvussu ílögukíð skal skipast. Ein ílögustrategi verður lögð fyri nevnd á hvørjum ári. Ílögustrategiinn leggur ítøkiligar karmar fyri væntaða vavinum av ílögum felagsins og ítøkiligar karmar fyri, hvussu nógv kann setast í ymisk sløg av virðisbrøvum. Á henda hátt kann tryggjast, at felagið fær rætta váðafýsni.

Arbeidsbýti og eftirlit

Tað er stjórnin, sum hevur yvirskipaðu ábyrgdina av ílöguaetlanunum, sum nevndin ásetir. Fyrisingin av ílöguvirkseminum er skipað partvís við uttanhýsis røktaraavtalum, partvís Betri Markets og partvís við fyrisiting í Fíggjardeildini á Betri Trygging P/F.

Fíggjardeildin ger mánaðarligar uppperðir av íløgugongdini. Í uppperðini verða ítøkilig íløgurnar samanbornar við karmarnar, sum eru galdandi fyri teir einstøku íløgubólkarnar. Nevndin verður kunnað um íløgugongdina og íløgusamasetingina á nevndarfundum, so nevndin kann meta um gongdina. Fíggjardeildin hevur ábyrgd av hesi kunning.

Veruligi marknaðarváðin

Marknaðarváðin hjá Betri Pensjón P/F er gjørdur upp, sum ílöguváðarnir í uppperðini av individuella solvenstørvinum.

Talva 13: Marknaðarváði innan lívs- og pensjónstryggingarvirksemi 31.12.2016

	Mi. kr.
Rentuváði á ognum	1,3
Rentuváði á skyldum	0
Partabrævaváði	8,9
Fastogn	0
Gjaldsoyraváði	5,4
Annar marknaðarváði	5,0
Diversifikatiónsvirknaður	-7,1
Marknaðarváði	13,5

Til íløgurnar hjá eginognini hefur Betri Pensjón P/F eina varna ílögustrategi. Talvan niðanfyri vísir býtið av ílögugnumum.

Talva 14: Ílögubýti hjá eginognini hjá Betri Pensjón P/F 31.12.2016

	Mi. kr.	%
Stat og realkredditt lánsbrøv	0	0 %
Partabrøv	15,9	33 %
Virkis lánsbrøv	0	0 %
Fast ogn	0	0 %
Aðrar ognir	32,4	67 %
Ognir í alt	48,3	100 %

5.4.3 Marknaðarváði innan endurtryggingarvirksemi

Endurtryggingarvirksemi verður rikið í FIC Guernsey Ltd., og gjaldførið hjá FIC Guernsey Ltd. er í stóran mun sett í virðisbrøv. Fyrisitingin av ílöguvirkseminum er skipað partvís við uttanhýsis ognarrøktarum og partvís á Fíggjardeildini hjá Betri Trygging P/F. Til ílögurnar hefur felagið eina ílögustrategi, sum skal geva eitt hóskaði avkast í mun til virðisbrøvini.

Talva 15: Ílögubýti hjá eginognini hjá FIC Guernsey Ltd. 31.12.2016

	Mi. kr.	%
Stat og realkredditt lánsbrøv	25	12 %
Partabrøv	119	59 %
Virkis lánsbrøv	55	27 %
Fast ogn	0	0 %
Aðrar ognir	4	2 %
Ognir í alt	203	100 %

5.5 Gjaldsførisváði

Gjaldsførisváðin í tryggingarvirksemi, bæði skaðatrygging og lívstrygging og pensjón, er sum heild lítil.

Størsti gjaldsførisváðin í skaðatrygging stavar frá størri skaðahendingum, t.d. eftir eina ódn, tá nógvar ella stórar skaðaútgjaldingar skulu gerast. Møguleikin fyri at útvega gjaldføri er sera góður, tí tryggingargjöldini eru frammanundan goldin og flestu ognirnar hjá Betri Trygging P/F eru í lætt umsetiligum virðisbrøvum. Feløginu tekna endurtrygging, sum avmarkar váðan enn meira.

Størsti gjaldsførisváðin í lívs- og pensjónstrygging stavar frá, um nógvir kundar samstundis ynskja at fáa útgöldið sína pensjón áðrenn tíð. Møguleikarnir at útvega gjaldføri eru tó góðir, tí ognirnar eru settar í lætt umsetilig virðisbrøv.

Nevndin í feløgnum hefur ásett minsta mark fyri tóka gjaldføri. Fíggjardeildin hefur stóðugt eftirlit við, at gjaldførið er í samsvari við ásett mörk. Eisini er størsti parturin av ílögnum settur í skjótt umsetilig virðisbrøv. Tí ber til at fáa til vega gjaldføri eftir stuttari tíð. Soleiðis verður met, at gjaldsførisváðin er lítil.

5.5.1 Skrásettar ognir

Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F skulu sambært § 95, stk. 1 í Lóg um tryggingarvirksemi og kunngerð um skráseting av ognum hjá tryggingarfeløgum hava ein bólk av ognum, sum í virði til eina og hvørja tíð í minsta lagi samsvara við samlaðu tryggingarligu skyldurnar hjá feløgnum.

Stjórnin skal tryggja, at skrásettu ognirnar hava eitt virði, sum til eina og hvørja tíð svarar til virði á samlaðu tryggingarteknisku avsetingunum og goldnum tryggingargjöldum, har tryggingin í fyrsta lagi tekur við aftaná roknskaparárið er endað.

Skrásettu ognirnar skulu veljast út frá, at tær í mun til tryggingarnar hjá feløgnum taka atlit til samanseting av trygd, avkasti og gjaldføri, og soleiðis tryggja, at tað altíð er fulnaður fyri tryggingartakararnar. Ognirnar mugu ongantíð vera settar saman á ein slíkan hátt, at talan er um ov stórt tilknýti til eitt ávíst slag av ognum, ein ávísan ílögumarknað ella eina ávísa ílög.

Uppgerðir av skrásettu ognum verða regluliga gjørdar til stjórn, og hvønn ársfjórðing sendar Tryggingar-eftirlitinum.

Við ársenda 2016 vóru skrásettu ognirnar hjá Betri Trygging P/F gjørdar upp í samsvari við kunngerð nr. 1 frá 14. oktober 2009 um skráseting av ognum hjá tryggingarfeløgum 630,2 mi. kr.

Við ársenda 2016 vóru skrásettu ognirnar hjá Betri Pensjón P/F gjørdar upp í samsvari við kunngerð nr. 1

frá 14. október 2009 um skráseting av ognum hjá tryggingarfeløgum 1.020,9 mió. kr.

5.6 Rakstrarváði

Nevndin ásannar og góðtekur, at ikki slepst heilt undan rakstrarváðum. Tað verður støðugt arbeitt við at avmarka váðarnar, soleiðis at avleiðingarnar eru á einum støði, sum nevndin góðtekur. Tryggingarvirksemi hevur hesar rakstrarváðar. Fíggjarligur missur orsakað av:

- óhóskandi ella ófullfíggiðum innanhýsis mannagongdum
- menniskjaligum feilum
- feilum í skipanum
- uttanhýsis hendingum
- tryggingarsvik og undandrátta
- lögfrøðiligum váðum

Stjórnin skal tryggja, at alt virkseimið er skipað soleiðis, at rakstrarváðin er á einum støði, sum nevndin hevur ásett. Politikkir, leiðreglur og mannagongdir verða gjørdar fyri at avdúka, hava eftirlit við og ansa eftir rakstrarligum váða. Rakstrarváðin verður í mestan mun stýrdur av mannagongdum, funktiónsskilnaði og lýsing av virkseminum.

Øll tap vegna rakstrarváðar, sum eru størri enn eitt ávíst mark, verða skrásett. Hesir upplýsingar kunnu síðani innganga í eftirmetingini av rakstrarváðum. Tap yvir eitt ávíst mark skulu fráboðast nevnd. Feilir, sum henda, skulu rættast skjótast gjørligt til eitt nøktandi støði og við atliti til tær útreiðslur, ið standast av hesum, soleiðis at sleppast kann undan vandanum fyri endurtøkum.

Arbeiðið skal gerast av starvsfólki, sum hevur neyðugu førleikarnar í mun til, hvussu torgreidd uppgávan er. Har tað ikki er møgulegt at gera skilnað millum funktiónir, verður eftirlit gjørt fyri at tryggja móti missi orsakað av manglandi skilnaði.

Tað er gjørd ein váðameting av KT skipanum hjá feløgnum. Nevndin í feløgnum hevur samtykt ein KT trygdarpolitikk. Endamálið við politikkinum er at avmarka rakstrarváðarnar, sum koma frá KT skipanum, og at tryggja, at feløgin lúka lógarkrøvini til KT trygd.

Tað er gjørd ein KT grannskoðan av KT skipanunum, sum staðfestir, at KT skipanirnar lúka galdandi krøv.

5.6.1 Veruligi rakstrarváðin

Nýggj váðameting og váðayvirlit eru gjørd í 2016, og eru góðkend av nevndunum í feløgnum. Nýggir váðar verða tiknir við í váðayvirlitið, so hvørt tað verður mettt neyðugt, soleiðis at nevndin kann endurskoða váðapolitikkin og seta neyðug tiltøk í verk. Tá mettt verður um váðan, skal metast um, hvørji sannlíkindini

eru fyri at frávik henda, og um so er, hvussu stór ávirkanin av hesum verður.

Fyri Betri Trygging P/F eru í individuella solvenstørvinum avsettar 11,8 mió. kr. til rakstrarváðar. Fyri Betri Pension eru avsettar 2,2 mió. kr. til rakstrarváðar.

5.7 Aðrir váðar

5.7.1 Strategiskir og aðrir váðar

Teir strategisku váðarnir eru meira yvirskipað tengdir at, hvussu felagið skipar sítt virkseimi, politiskir váðar, umdømisváðar o.s.fr. Tann strategiski váðin verður avmarkaður við, at felagið hevur eina muna-góða virkisætlan. Tað verður fylgt væl við gongdini á marknaðunum, og hvørji marknaðarrákin eru. Fyri at felagið framhaldandi skal hava gott orð á sær, verður áherðsla lögð á opinleika um virkseimi felagsins og viðurskipti tess.

Fyri Betri Trygging P/F er í individuella solvenstørvinum avsett 9,8 mió. kr. til strategiskar og aðrar váðar.

5.7.2 Kredittváði

Kredittváðin innan tryggingar og pensjónsvirksemi stavar frá áogn hjá tryggingartakarunum, áogn hjá endurtryggingarfeløgum og íløgur í virkislánsbrøv.

Áogn hjá tryggingartakarum er spjadd út á fleiri smærri upphæddir, og tí er váðin í hesum sambandi avmarkaður. Tryggingargjöldini eru frammanundan-goldin, og tað avmarkar eisini váðan.

Í mun til endurtryggingarfeløg kann kredittváði taka seg upp, um tað hendur ein stórir skaði ella í sambandi við stórar skaðahendingar, t.d. ódnarveður. Betri Trygging P/F skal seta av móti skaðum beinavegin, felagið fær fráboðan um hesar. Endurtryggjarin avroknar tó ikki við tryggingarfelagið, fyrr enn skaðin er endaliga útgoldin. Í tíðarskeiðinum frá tí at skaðin er fráboðaður, til hann er endaliga útgoldin, hevur tryggingarfelagið ein ágóða hjá endurtryggingarfelagnum. Talan kann vera um stórar upphæddir. Váðin kann standast av, at endurtryggjari ikki megna at halda sínar skyldur ella fer á húsagang.

Fyri at stýra hesum váða, krevja Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F, at endurtryggjarar hava eina styrkismetning (rating) á í minsta lagi A- frá Standard & Poor's, samstundis sum endurtryggingarsáttmálarnir verða spjaddir á fleiri endurtryggjarar fyri at lækka um einstaka váðan.

Sum ein partur av íløguvirkseminum gera Trygging-felagið Føroyar P/F, Betri Pensjón P/F og FIC Guernsey Ltd. íløgur í virkislánsbrøv. Íløgurnar verða gjørdar

gjögnum ílögufelög. Hvört ílögufelag hevur ávís mørk fyrri kredittkvalitetin á undirliggjandi virkislánsbrøvunum.

6 BANKAVIRKSEMI

Hesin parturinn av váðafrágreiningini gevur innlit í kapitalviðurskipti og váðastýring í Betri Banka P/F.

Betri Banka er álagt at gera sjálvstøðuga váðafrágreiðing. Frágreiðingin er gjord sambært lógarkrøvum um upplýsing í "Bekendtgørelse nr. 900 af 13. juli 2015 for Færøerne om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov" og CRR fyriskipanini ("Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringselskaber").

Váðafrágreiðingin fyri Betri Banka verður almanna-kunngjörd eina ferð um árið samstundis sum ársfrásøgnin fyri bankan. Váðafrágreiðingin fyri Betri Banka er tøk á heimasíðu bankans.

6.1 Leiðsluváttan

Nevndin í Betri Banka hevur tann 17. februar 2017 góðkent váðafrágreiðing fyri 2016.

Nevndin er av tí fatan, at váðastýringin í Betri Banka er hóskandi í mun til virkisgrundarlag og virkisætlan bankans. Somuleiðis metir nevndin, at lýsingin niðanfyri av yvirskipaða váðaprofilinum, sum er knýttur at virkisætlanini, gevur eina rætta mynd av váðastýringini í bankanum.

Váttanin frá nevnd er gjord við støði í virkisgrundarlagnum, tilfari og rapporteringum frá stjórn, Innanhýsis Grannskoðan, Risk Manager og Complianceábyrgdara.

Gjøgnumgongd av virkisgrundarlagnum og politikkkum vísir, at tey yvirskipaðu krøvini til tey einstøku váðaøkini eru endurspeglad í politikkkum og í nágreiniliga lýstum mörkum, m.a. í leiðreglum frá nevnd til stjórn umframt í víðarigivnum heimildum til aðrar fyrisingarligar eindir. Tey nágreiniliga lýstu mörkini eru gjord soleiðis, at tey eru gjøgnumskygd og lætt at hava eftirlit við.

Virkisgrundarlagið hjá Betri Banka tekur støði í hugmynd og tilverugrund bankans. Betri Banki ynskir at vera fremsta val føroyinga og at skapa móguleikar og tryggileika í fíggarviðurskiptum. Samstundis ynskir bankin at bjóða kundum eitt breitt úrval av vanligum bankatænastum. Skilagóð váðastýring og sunnur handilsligur rakstur eru í hesum sambandi týðandi hugtøk og amboð at stýra bankanum á skilabesta hátt. Vøksturin í bankanum skal vera hóvligur, soleiðis at váðastýringin verður framd á haldgóðum og tryggum grundarlag. Váðaspjalding skal tryggja, at váðin ikki verður miðsavnaður á einstakar kundar ella vinnugreinar.

Betri Banki skal hava eitt trygt og sterkt kapitalgrundarlag, sum styðjar undir virkisgrundarlagið og sum kann tryggja virkisfrælsi til eina og hvørja tíð.

Gjøgnumgongdin vísir eisini, at veruligi váðin liggur innanfyri teir karmar, sum lýstir eru í politikkkum og víðarigivnum heimildum, og út frá hesum metir nevndin, at tað er samsvar millum virkisgrundarlag, politikkir, mannagongdir og teir veruligu váðarnar fyri tey einstøku økini.

Fleiri upplýsingar og lyklatal viðvíkjandi váðaprofilinum hjá Betri Banka eru at finna í váðafrágreiðingini fyri Betri Banka og í ársfrágreiðing bankans.

6.2 Ábyrgdarbýti

Nevndin samtykkir við støði í virkisgrundarlagi og strategisku málum bankans váðapolitikkir fyri tey ymisku váðaøkini. Nevndin ásetur eisini yvirskipaðar leiðreglur fyri handfaring og stýring av váða í bankanum.

Einstøku váðapolitikkir verða árliga endurskoðaðir og lagdir fyri nevnd.

Nevndin skal tryggja, at bygnaðurin í bankanum er hóskandi og at váðapolitikkir og heimildaravmarkingar eru á øllum viðkomandi váðaøkjum. Eisini skulu øll kredittmál oman fyri eina ávísa stødd leggjast fyri nevnd til góðkenning. Nevndin fær regluligar rapporteringar, soleiðis at hon hevur móguleika fyri at hava eftirlit við, um karmarnir í váðapolitikkkum og mörk í heimildum verða yvirhildin.

Stjórn hevur ábyrgdina av dagligu stýringini av bankanum, og skal tryggja at hendan fer fram í samsvari við samtyktar politikkir og leiðreglur, umframt heimildir á teimum ymisku váðaøkjunum.

Stjórn rapporterar regluliga til nevnd um gongdina í váðaøkjum og um mörk í givnum heimildum.

Yvirskipaða leiðslan og eftirlitið við váðum er miðsavnað við skipaðari fráboðan til stjórn og nevnd. Dagliga virksema og eftirlits- og fráboðanarvirksema eru skild sundur, og verða útintt í ymiskum virkis-eindum í bankanum.

Fleiri upplýsingar viðvíkjandi leiðsluskipanum sambært CRR fyriskipanini, grein 435 (2) og lønarpolitikki v.m. sambært CRR fyriskipanini, grein 450 síggjast í ársfrágreiðing bankans og á heimasíðu bankans.

6.2.1 Váðastýringseind

Bankin hevur sjálvstøðuga váðastýringseind (Risk Management) og váðaábyrgdara, sum hevur ábyrgdina av váðastýringseindini, vísir til stjórn.

Risk Management hevur vegna stjórn eftirlit við kreditt-, marknaðar-, gjaldfóris- og rakstrarváðastýring. Hetta fevnir eisini um eftirlit við váðum tvørtur um

váðaðki og fysisitingarligar eindir, umframt váðum frá útveittum virkseimi. Eftirlitið skal fremjast samsvarandi uppgávuunum hjá váðastýringseindini, lýst í § 71 í "Lov om finansiel virksomhed" og í "Bekendtgørelse nr. 902 af 13. juli 2015 for Færøerne om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl".

Risk Management ger hvørt ár eina ársætlan fyri arbeiðið komandi árið. Ársætlanin verður góðkend av stjórn.

Risk Management rapporterar hvønn ársfjórðing til stjórn um teir váðar, sum eru knýttir at virkseimi bankans. Harumframt ger Risk Management eina árliga frágreiðing til nevndina.

6.3 Kapitalur og solvenstørvur

Í 2015 blivu føroyskir peningastovnar fevndir av felags-europeiskum reglum um kapitalviðurskifti. CRD IV direktivið og CRR fyriskipanin eru ein íverksetan av sokallaðu Basel III krøvunum. Í reglunum eru umfatandi skiftis- og íverksetanarásetingar viðvíkjandi kapital- og gjaldførissreglum.

Í november 2015 útnevndi danska Fíggjareftirlitið Betri Banka at vera føroyskan SIFI banka. SIFI peningastovnar eru undir herdum eftirliti frá Fíggjareftirlitinum. Eisini verða fleiri krøv sett slíkum peningastovnum. Eitt nú er álagt bankanum at hava ein hægri solvens, enn peningastovnar annars verða kravdir at hava. SIFI ískoytið til solvenstørvin, sum Betri Banka er álagt, var 0,8% í 2016 og veksur árliga til 2% í 2019.

Í 2016 byrjaði íverksetanin av kapitalbuffarum sambært CRD IV. Buffararnir verða lagdir afturat solvenstørvinum. Í talvuni niðanfryri síggjast krøvini, sum bankin er fevndur av:

Talva 16: Buffarakrøv

	2016	2017	2018	2019
Kapitalvarðveitingarbuffari	0,625%	1,250%	1,875%	2,500%
Kontracykliskur buffari fyri FO, í mesta lagi	1,000%	1,500%	2,000%	2,500%
SIFI-buffari fyri Betri Banka	0,800%	1,200%	1,600%	2,000%
Buffarakrav, í mesta lagi	2,425%	3,950%	5,475%	7,000%

Kontracykliski buffarin fyri Føroyar verður ásettur av danska vinnuáráðharranum. Kontracykliski buffarin hevur higartil verið ásettur til 0%. Kontracykliski buffarin verður endurskoðaður hvønn ársfjórðing.

6.3.1 Grundkapitalur og solvensur

Grundkapitalurin er uppgjørdur eftir "Lov om finansiel virksomhed", umframt eftir vegleiðing um nøktandi kapitalgrundarlag og solvenstørv fyri peningastovnar

útgivin av Fíggjareftirlitinum. ("Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter").

Solvensurin verður uppgjørdur sum grundkapitalurin í mun til váðavektaðu aktivini. Grundkapitalurin verður uppgjørdur sambært treytunum í kapitl 10 í "Lov om finansiel Virksomhed", meðan vektaðu aktivini verða uppgjørd sambært "Bekentgørelse for Færøerne om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov". Váðavektaðu aktivini verða býtt í triggjar høvuðsbólkar; kredittváða, marknaðarváða og rakstrarváða.

Talvan niðanfryri vísir uppgerðina av solvensinum hjá bankanum.

Talva 17: Solvensuppgerð pr. 31.12.2016 í tkr.

Kjarnukapitalur eftir frádráttir	1.438.771
Grundkapitalur	1.438.771
Kredittváði - vektað ogn uttan fyri handilsognina, fíroknad tøl, ið ikki eru tikin við í javna	4.457.653
Marknaðarváði - vektaðir postar	715.160
Rakstrarváði	589.220
Vektað ogn tilsamans	5.762.032
Solvensprosent	25%
Kjarnukapitalur eftir frádrátt í prosent av vektaðari ogn	25%
Kapitalkrav	
Kjarnukapitalur fyri frádráttir	1.466.685
Uppskot til vinningsbýti	25.000
Ótøkiligar ognir	0
Skattaaktiv	118
Kjarnukapitalur eftir frádráttir	2.796
Kjarnukapitalur eftir frádráttir	1.438.771
Supplerandi kapitalur	
Partapeningur, sum ikki verður tikin við í kjarnukapitalin	0
Grundkapitalur	1.438.771

6.3.2 Solvenstørvur

Solvenstørvurin verður uppgjørdur út frá váðaprofilinum hjá bankanum, samfelagsviðurskiftum, fyrirtreytum í fíggjarætlanini fyri komandi árið, umframt øðrum viðurskiftum so sum hægri avseting til veikar og neyðlíðandi kundar.

Solvenstørvurin verður uppgjørdur við støði í frymli, mentur av Lokale Pengeinstitutter, umframt eftir vegleiðing um nøktandi kapitalgrundarlag og solvenstørv fyri peningastovnar frá Fíggjareftirlitinum. Bæði frymilin frá Lokale Pengeinstitutter og vegleið-

ingin frá Fíggjareftirlitinum eru grundað á 8+ modellid (talva 18), har stöðið verður tikið í solvenskravinum á 8% av váðavektaðu postunum (Súla I). Síðan verður lagt afturat teimum 8%-unum fyri at taka atlit til váðar og viðurskifti, sum ikki eru fult endurspeglad í uppgerðini av váðavektaðu postunum.

Við at taka stöði í frymlinum frá Lokale Pengeinstitutter og vegleiðingini frá Fíggjareftirlitinum metir leiðslan, at uppgerðin av solvenstørvinum hjá bankanum er rættvísandi.

Eftir tí hátti, sum Betri Banki nýtir til at uppgera solvenstørvin, kann kapitalur verða settur av innan fyra hovuðsváðaoki. Hesi eru kredittváði, marknaðarváði, rakstrarváði og aðrir váðar.

Endamálið við uppgerðini av solvenstørvinum er at meta um stöddina á tí grundkapitali, sum er neyðugur til at standa ímóti við, um so er, at gongdin í rakstri bankans háttar seg á ein neiligan hátt.

Uppgerðin av solvenstørvinum eftir 8+ modellinum er lýst í talvu 18.

Talva 18: Solvenstørnur eftir 8+ modellinum

1) Súlu I-kravið (8% av váðavektaðu postunum)
+ 2) Inntøka (kapitalur til váðadekkan orsakað av lágum inntøkum)
+ 3) Útlánsvøxtur (kapitalur til at dekkja natúrligan vøxtur í virkseminum)
+ 4) Kredittváði, av hesum 4a) Kredittváði frá stórum kundum í fíggjarligum trupulleikum 4b) Annar kredittváði 4c) Koncentrationsváði av einstøkum engagementum 4d) Koncentrationsváði á vinnugreinar
+ 5) Marknaðarváði, av hesum 5a) Rentuváði 5b) Partabrænaváði 5c) Gjaldoyraváði
+ 6) Gjaldfórisváði (kapitalur til at dekkja øktar gjaldfórisvæðingar)
+ 7) Rakstrarváði (kapitalur til at dekkja rakstrarváða afturat súlu I)
+ 8) Gearing (kapitalur til at dekkja váða orsakað av høgari gearing)
+ 9) Møgulig ískoyti orsakað av kapitalinstrumentum, sum fella til gjaldingar

+ 10) Møgulig ískoyti orsakað av lógarásettum krøvum

Íalt = kapitaltørvur og solvenstørnur

- Av hesum til kredittváða (4)
- Av hesum til marknaðarváða (5)
- Av hesum til rakstrarváða (7)
- Av hesum til annan váða (2+3+6+8+9)
- Av hesum ískoyti orsakað av lógarásettum krøvum (1+10)

Leiðslan metir, at teir váðafaktorar, sum tiknir eru við í frymlinum, eru dekkandi fyri øll tey váðaøkir, sum lóggávan ásetur, at leiðslan skal leggja upp fyri, tá solvenstørvurin verður ásettur, umframt teir váðar, sum leiðslan metir, at bankin hevur tikið á seg.

Harafturat skulu nevnd og stjórn meta um, hvørt grundkapitalurin er nøktandi til at stuðla undir komandi virksemin. Hendan meting er í Betri Banka partur av ásetingini av solvenstørvinum. Mett verður tískil á hvørjum ári um, hvørt vakstrarvæntanir ávirka uppgerðina av solvenstørvinum. Stressfaktorar eru valdir út frá stöðinum í frymlinum frá Lokale Pengeinstitutter, umframt vegleiðing um nøktandi kapitalgrundarlag og solvenstørv fyri peningastovnar frá Fíggjareftirlitinum.

Treytirnar fyri at nýta frymilin eru grundaðar á sektorupplýsingar, gongdina hjá bankanum, umframt eitt nú fyrirtreytir í fíggjarætlanini fyri komandi árið.

Kredittváði verður uppgjørdur sambært vegleiðing frá Fíggjareftirlitinum um nøktandi kapitalgrundarlag og solvenstørv fyri peningastovnar. Millum annað verður blankoparturin av øllum kundum við OIV og veikum kundum (ávikavist flokking 1 og 2c), har samlaða engagementið er størri enn 2% av grundkapitalinum, reserveraður 100%. Eisini verða greiningar gjørdar fyri at meta um, hvussu nógv skal reserverast fyri kundar minni enn 2% av grundkapitalinum.

Til uppgerð av marknaðarváða verður tikið stöði í stressfaktorum í maksimala váðanum, sum nevndin hevur heimilað stjórn.

Bankin nýtir basisindikatorháttin til at rokna rakstrarváða.

Til uppgerð av øðrum váðum, er tað í stóran mun tikið stöði í vegleiðing frá Fíggjareftirlitinum um nøktandi kapitalgrundarlag og solvenstørv fyri peningastovnar.

Talva 19: Nøktandi grundkapitalur og solvenstørvur 31.12.2016

Bólkur	Nøktandi grundkapitalur í tkr.	Solvenstørvur
Lógarásett krøv	460.963	8,00%
Kredittváði	94.827	1,65%
Marknaðarváði	29.306	0,51%
Rakstrarváði	0	0,00%
Annar váði	0	0,00%
Íalt	585.096	10,15%

Við ársenda 2016 var solvensprosentin hjá Betri Banka 25% (1.439 mió. kr.) og solvenstørvurin var 10,15%.

6.3.3 Gearingsgrad

Gearingsgradin verður roknað sum kjarnukapitalurin í mun til óvektaðu eksponeringarnar hjá bankanum.

Fylgt verður við gearingsgradini og hendan verður regluliga rapporterað til nevnd.

Í løtuni er einki lógarásett mark fyri, hvat gearingsgradin kann vera. Í uppskoti frá Evropa Kommissiónini um endurskoðan av CRD IV og CRR verður mælt til eitt mark á 3%, sum svarar til eina hægstu gearing á 33 ferðir kjarnukapitalin. Betri Banki hevði við ársenda 2016 eina gearingsgrad á 14,84%.

6.4 Kredittváði

Niðanfyrir verður kredittváðin í Betri Banka lýstur, herundir málsetningur, politikkur og veruligar kredittváðaeksponeringar.

6.4.1 Málsetningur og váðapolitikkur

Sum liður í virkisgrundarlagi bankans bjóðar Betri Banki lán, kredittir, ábyrgdir og aðrar tænastrur og átekur sær hervið kredittváða. Kredittváðin kann lýsast sum váðin fyri fíggjarligum missi, tá kundin ikki er førur fyri at halda sínar fíggjarligu skyldur mótvegis bankanum.

Lýsing og stýring av kredittøkinum er samlað í kredittpolitikkinum fyri bankan, eins og í stjórnarleiðbeining frá nevnd til stjórn, har ábyrgdarbýtið og heimildir eru ásett.

Kredittpolitikkurin verður dagfördur, um bankin ynskir at broyta kredittreytirnar fyri betri at kunna taka hædd fyri uttanhýsis ella innanhýsis broytingum, ið kunnu ávirka kredittvirðið hjá kundum. Talan kann m.a. vera um, at bankin broytir treytir í sambandi við fígging av ávísingum kundabólkum. Kredittpolitikkurin skal árliga leggjast fyri og góðkennast av nevndini.

Kredittpolitikkurin tekur stóði í "Lov om finansiel virksomhed" og "Bekendtgørelse nr. 902 af 13. juli 2015

for Færøerne om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.". Politikkurin ásetur tær grundreglur, ið eru galdandi fyri, hvussu bankin handfer kredittváða við atliti til virkisskipan bankans, arbeiðsøki og innanfyri tær rammur, ið Fíggjareftirlitið hevur ásett.

6.4.2 Heimildir og arbeiðsbýti

Politikkurin hjá Betri Banka er at geva lánsjáttanarheimildir eftir tørvi og førleika við atliti til váðaprofilin hjá bankanum. Nevndin hevur latið heimildir til stjórn, ið hevur veitt ávísar játtanarkarmar víðari til leiðaran á Kredittdeildini. Stjórnin veitir somuleiðis rakstrarleiðsluni ávísar játtanarheimildir, sum partvíst verða víðarigvnar til kundaráðgevar. Útlánsvirksemið hjá Betri Banka verður yvirskipað stýrt av Kredittdeildini, sum fremur regluligar kanningar av, um kredittpolitikkurin verður yvirhildin av rakstrardeildum, og um játtanarheimildir verða hildnar.

Kredittdeildin hevur dagligu ábyrgdina fyri kredittveiting. Her íroknað er menning av amboðum til kredittmeting av útlánum, so sum rating, orðing av mannagongdum, ið nýttar verða í sambandi við kredittveiting og virðismeting av trygdum. Kredittdeildin skal eisini tryggja, at koncentrátiónsavmarkingar av m.a. einstökum kunda- og vinnugreinum verða yvirhildnar. Kredittdeildin skipar arbeiðið við virðismeting av útlánum og niðurskrivingum, umframt váðastýring av útlánsvirkseminum, herundir eftirlit við yvirtrekki og eftirstøðu.

Kredittdeildin rapporterar til stjórn um broytingar í kredittváðanum hjá bankanum, í hvønn mun tær einstøku kundadeildirnar arbeiða innan veittar heimildir og um kredittpolitikkurin verður yvirhildin. Stjórnin leggur hesa rapportering fyri nevnd hvønn ársfjórðing.

6.4.3 Kredittstýring og uppfylging

Fígging verður veitt við stóði í fíggjarligu viðurskiftinum hjá tí einstaka kundanum. Atlit verða tikin til gjaldsevni, afturgjaldsvilja og trygdir. Sum meginregla verður fígging ikki veitt bert grundað á trygdir.

Tað er ábyrgdin hjá Kredittdeildini at hava eftirlit við kredittskipanini og játtanarmannagongdini í bankanum. Kredittdeildin hevur størri játtanarheimild enn rakstrardeildirnar, og er tí við í játtanini av størri millumverandi eins og á meira truplum málum.

Kundaráðgevar hava, saman við teirra deildarleiðara, ábyrgdina av dagliga kreditteftirlitinum.

Millumverandi hjá kundum, sum eru størri enn ávísing upphædd, verða árliga lögð fyri nevnd til endurnýggjan. Ein kredittinnstilling skal vísa samlaðu fíggjarligu stóðuna hjá kundanum og treytirnar fyri, at bankin framhaldandi kann veita fígging.

Það er uppgávan hjá Kredittdeildini at tryggja, at árliga endurnýggjanin verður gjörd til tíðina og yvirheldur allar neyðugar treytir, men það er ábyrgdin hjá avvarandi deild, sum hevur kundaábyrgdina, at innstilla endurnýggjanina.

Kredittdeildin ger eina ferð um árið eina meting av samlaðu útlánsporteføljuni í sambandi við árligu gjøgnumgongdina av ognum. Úrslitið av hesum arbeiði verður lagt fyri stjórn og nevnd.

6.4.4 Trygdir

Útlán verða, sum nevnt, játtað grundað á gjaldsviljan og fíggjarliga førleikan at afturrinda. Harumframt ynskir bankin at avmarka sín útlánsváða, við at kundar veita ávísar trygdir fyri lánunum. Tær mest vanligu trygdirnar eru fastogn, skip og leysafæ. Fyri at tryggja einsháttaða virðisáseting av trygdum verða fastar mannagongdir nýttar. Sambært hesum metir bankin leypandi um virðið á teimum veittu trygdunum. Virðið á trygdunum verður ásett við støði í prísinum, bankin metir at fáa í sambandi við eina sølu.

6.4.5 Koncentrátióin av váða

Fyri at tryggja eina spjaðing av lánunum er í kreditt-politikkinum ásett, at einki einstakt millumverandi, við frádrátti av serliga tryggjaðum krøvum og mót-tikum trygdum, sum útgangsstøði er størri enn 10% av grundkapitali bankans. Harumframt verður miðað ímóti, at samlaða upphæddin av hesum millumverandum ikki er meira enn 125% av grundkapitalinum.

Umframt hesar avmarkingar ynskir bankin eitt javnt býti millum útlán til privat og vinnu, og at eingin einstøk vinnugrein er størri enn 10% av samlaðu brutto-útlánum bankans.

6.4.6 Niðurskrivingar á millumverandi

Hvønn ársfjórðing verður mettt um tørvin á niðurskrivingum á útlánum. Niðurskrivingar verða partvíst gjørdar við einstakari meting og partvíst gjørdar við at nýta bólkameting. Kredittdeildin hevur, saman við avvarandi kundadeildum, ábyrgdina fyri uppgerðini av niðurskrivingum. Greiðar mannagongdir til útveljing av kundum og meting av móguligum niðurskrivingartørvi eru íverksettar fyri at tryggja nøktandi góðsku í arbeiðinum, og at allir kundar verða mettir undir somu treytum.

Um bankin hevur skrásett objektiva ábending um virðisminking á útláni (OIV), verður útrokning gjörd og mettt verður um, í hvønn mun niðurskriving skal gerast ella ikki. Ein objektiva ábending um virðisminking verður roknað at vera tilstaðar, um ein ella fleiri av hesum hendingum fylgja:

- Lántakarinn er í fíggjarligum trupulleikum.
- Lántakarinn heldur ikki treytirnar í avtaluni, t.d. rindar ikki lámsgjöld og rentur rættstundis.
- Treytirnar í lánsavtaluni vera gjørdar linari vegna lántakarans fíggjarligu trupulleikar.
- Það er sannlíkt, at lántakarinn fer undir trotabús-viðgerð ella verður umfataður av aðrari fíggjarligari endurreisn.

Upphæddin, sum verður niðurskrivað, verður uppgjørd sum munurin millum roknskaparliga virðið áðrenn niðurskriving og nútíðarvirðið av væntaða framtíðar pengastreyminum frá láninum, íroknað uppgjørd virðið av móguligum trygdum. Einhvør mógulig hækkan av nútíðarvirðinum av væntaðu framtíðar peningastreyminum merkir annaðhvørt partvísa ella fulla afturføring av niðurskrivingum. Fyri útlán við fastari rentu verður upprunaliga effektiva rentan nýtt at rokna nútíðarvirðið, meðan verandi effektiva rentan verður nýtt til útlán við broytiligari rentu og aðra áogn.

Týðandi kundar, ið eru kundar við millumverandi omanfyri eina ávísu upphædd, verða hvønn ársfjórðing úttiknir til serstaka viðgerð, sama hvussu fíggjargongdin hevur verið.

6.4.7 Flokking av kundum

Fyri at lýsa kredittgóðskuna á einstøku kundunum í bankanum verður ein ratingskipan nýtt. Hendan verður m.a. nýtt í sambandi við játtanarheimildir, útveljing av kundum til gjøgnumgongd í sambandi við niðurskrivingar og treytir fyri títtleikanum í uppfylging av einstaka kundunum.

Til flokking verða fylgjandi ratingbólkar nýttir:

3	Treytaleyst góðir kundar
2a	Góðir kundar
2b	Miðal góðir kundar
2c	Veikir kundar
1	Kundar, har OIV (objektiva ábending um virðisminking) er staðfest

6.4.8 Kundar

Málbólkurin hjá bankanum eru føroyskir privat-, vinnulívs- og almennir kundar, ið hava góð gjaldsevni.

6.4.9 Viðurskifti, sum hava týðning í sambandi við játtan

Støðutakanin hjá bankanum um játtan av láni verður gjörd við støði í meting av fíggjarstøðuni hjá tí einstaka kundunum.

Privat: Sum grundarlag til støðutakan fyri útláni til privat innganga millum annað inntøkuviðurskifti og ogn hjá kundunum, umframt ein útroknaður tiltøku-peningur.

Vinnuligt: Til játtan av vinnuligum millumverandi verður millum annað hugt at inntøkuviðurskiftunum hjá felagnum, soliditetinum, trygdarstøðuni umframt royndum og gjaldsvilja hjá eigara.

BRF: Betri Banki samstarvar við BRF-Kredit um veiting av realkredittfígging til føroyskar bústaðarkundar. Í samstarvsavtaluni er tilskilað, at Betri Banki tekur sær av øllum samskifti við kundan, ger fíggarliga meting av kundanum og sendir umsókn um fígging til BRF-Kredit. BRF-Kredit veitir fígging upp til 80% av marknaðarvirðinum á bústaðnum.

6.4.10 Veruligur kredittváði

Niðanfyrri verða kredittváðaeksponeringar, váðavektaðir postar og kapitalkrøv tann 31.12.2016 lýst.

Váðavektaðar eksponeringar og kapitalkrøv

Talvan niðanfyrri vísir váðavektaðar postar og kapitalkrøv fyrri kredittváðar, útgreinað í eksponeringsbólkar.

Talva 20: Váðavektaðar eksponeringar í sambandi við kredittváða í tkr.

Eksponeringsbólkar	Váðavektaðir postar	Kapitalkrav á 8%
Stjórnir ella tjóðbankar	0	0
Lokalir myndugleikar	0	0
Almennir stovnar	77.729	6.218
Fíggarstovnar	82.119	6.570
Detailkundar ¹	788.137	63.051
Vinnuvirki o.a.	1.637.207	130.977
Trygd við veð í fastari ogn	849.605	67.968
Eftirstøða ella yvirtrekk	686.498	54.920
Aðrar eksponeringar, herundir aktivuttan mótpartar	206.571	16.526
Lánsbrøv (covered bonds)	15.199	1.216
Partabrøv	114.586	9.167
Íalt	4.457.653	356.612

¹ Eksponeringar ≤ 7,5 milliónir kr.

Kredittváðaeksponeringar

Bankin fylgir kunngerð um fíggarligar frágreiðingar fyrri peningastovnar o.a. ("Bekendtgørelse for Færøerne om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m. fl.") og nýtir roknskaparligu lýsingina av mishildnum og virðisminkaðum krøvum, sum framganga í §51-54 í hesi kunngerð.

Einstaklinganiðurskrivingar verða gjørdar sambært §52 í omanfyrri nevndu kunngerð fyrri øll útlán. Bólkaniðurskrivingar verða gjørdar sambært §53 í omanfyrri nevndu kunngerð fyrri øll útlán, har tað ikki er framd einstaklinganiðurskriving. Samlaða virðið av eksponeringum eftir virðisjavnan og

áðrenn hædd er tikin fyrri kredittváðalækkingum var 8.126 mió. kr. tann 31.12.2016.

Í talvuni niðanfyrri er eksponering eftir virðisjavnan áðrenn kredittváðalækking greinað.

Talva 21: Eksponering eftir virðisjavnan, áðrenn kredittváðalækking í tkr.

Eksponeringsbólkar	Eksponering eftir virðisjavnan	Miðal eksponeringar í árinum eftir virðisjavnan
Stjórnir ella tjóðbankar	116.020	193.497
Lokalir myndugleikar	501.771	606.787
Almennir stovnar	184.731	231.916
Fíggarstovnar	282.206	269.279
Detailkundar ¹	1.372.370	1.385.522
Vinnuvirki o.a.	2.030.306	2.014.112
Trygdir við veð í fastari ogn	2.439.262	2.373.364
Eftirstøður ella yvirtrekk	694.011	759.764
Aðrar eksponeringar, herundir aktivuttan mótpart	238.490	252.952
Lánsbrøv (covered bonds)	151.992	161.985
Partabrøv	114.586	56.824
Íalt	8.125.746	8.306.000

¹ Eksponeringar ≤ 7,5 milliónir kr.

Av tí at meira enn 95% av útlánnum bankans eru til føroyska marknaðin, hevur bankin valt ikki at upplýsa um landafrøðiliga spjaðingina av samlaðu útlánunum.

Talvan niðanfyri vísir býtið av eksponeringum sambært CRR fyriskipanini, sundurgreinað í vinnugreinar. Eisini sæst býtið millum privat og vinnu.

Talva 22: Eksponering sundurbýtt á vinnugreinar í tkr.

Vinnugreinar	Stjórnir ella tjóðbankar	Lokalir myndugleikar	Almennir stovnar	Fíggarstovnar	Detailkandar ¹	Vinnuvirki o.a.	Trygd við veð í fastari ogn	Eftirstøður og yvirtrekk	Aðrar eksponeringar, herundir aktivuttan mótpart	Lánsbrøv (covered bonds)	Partabrøv	Íalt
Almennir myndugleikar	202	444.771	181.925	0	6.173	0	0	1	0	0	0	633.072
Landbúnaður, veiða, skógbrúk og fiskarí	0	0	0	0	11.086	357.514	2.234	41.813	0	0	0	412.647
Framleiðsla og ráevnisvinna	0	57.000	0	0	17.887	396.474	2.061	67.123	0	0	0	540.546
Streymveiting o.l.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Byggjivirksemi	0	0	0	0	55.107	158.220	4.018	33.276	0	0	0	250.620
Handil	0	0	0	0	78.692	413.887	12.851	64.950	0	0	0	570.381
Flutningur, matstovu- og hotel-virksemi	0	0	0	0	35.939	286.009	2.251	150.862	0	0	0	475.061
Kunning og samskipti	0	0	0	0	2.601	16.778	1.143	19.266	0	0	0	39.788
Fíggar- og tryggingarvirksemi	115.581	0	0	282.206	20.099	198.366	0	756	33.327	151.992	26.781	829.107
Fastogn	0	0	0	0	55.429	131.732	7.866	38.167	0	0	0	233.194
Aðrar vinnur	237	0	2.806	0	158.893	63.722	16.698	17.598	205.164	0	87.805	552.923
Íalt Vinna	115.819	57.000	2.806	282.206	435.733	2.022.702	49.123	433.812	238.490	151.992	114.586	3.904.269
Privat	0	0	0	0	930.463	7.604	2.390.139	260.198	0	0	0	3.588.405
Íalt	116.020	501.771	184.731	282.206	1.372.370	2.030.306	2.439.262	694.011	238.490	151.992	114.586	8.125.746

¹ Eksponeringar ≤ 7,5 milliónir kr.

Talvan niðanfyri vísir rest gildistíðina av kredittekponeringum, uppbytt í styttri og longri tíðarskeið.

Talva 23: Restgildistíð av kredittekponering í tkr.

Eksponeringsbólkar	Uttan uppsøgn	0-3 mðr	3 mðr - 1 ár	1 - 5 ár	Yvir 5 ár	Íalt
Stjórnir ella tjóðbankar	198	0	0	115.819	2	116.020
Lokalir myndugleikar	254.958	0	0	47.507	199.306	501.771
Almennir stovnar	130.351	0	0	7.406	46.974	184.731
Fíggarstovnar	527	0	0	264.892	16.787	282.206
Detailkandar ¹	222.963	14.785	15.249	246.771	872.603	1.372.370
Vinnuvirki o.a.	409.323	85.689	218.829	296.473	1.019.993	2.030.306
Trygd við veð í fastari ogn	4.301	4.165	5.138	161.793	2.263.866	2.439.262
Eftirstøður ella yvirtrekk	70.016	2.957	5.081	195.943	420.015	694.011
Aðrar eksponeringar, herundir aktivuttan mótpart	0	0	1.436	74.565	162.489	238.490
Lánsbrøv (covered bonds)	0	0	39.819	80.159	32.014	151.992
Partabrøv	0	0	0	21.297	93.289	114.586
Íalt	1.092.636	107.595	285.551	1.512.624	5.127.338	8.125.746

¹ Eksponeringar ≤ 7,5 milliónir kr.

Mishald og virðisminkaðir ágóðar

Hesin partur lýsir mishald og virðisminkaðar ágóðar.

Talvan niðanfyri vísir váðavektaðar eksponeringar, sum eru í eftirstøðu > 90 dagar, umframt útlán har niðurskriving er framd. Eksponeringin er sundurgreinað á vinnugreinar. Eisini sæst býtið millum privat og vinnulív.

Talva 24: Mishildnir og virðisminkaðir ágóðar spjaddir á vinnur í tkr.

Vinnugreinar	Eksponering í mishildnum ágóðum	Eksponering í virðisminkaðum ágóðum	Niðurskrivingar/burturleggingar ultimo árið	Útreiðsluførdar upphæddir viðvíkjandi virðisjavnan og niðurskrivingum/ burturleggingum í tíðarskeiðinum
Almennir myndugleikar	0	0	0	-2
Landbúnaður, veiða, skógbrúk og fiskarí	1.647	62.425	26.388	-7.316
Framleiðsla og ráevnisvinna	71.729	186.071	139.081	21.652
Streymveiting o.l.	0	0	0	0
Byggivirksemi	586	28.743	13.667	7.337
Handil	15.802	19.745	20.166	-3.810
Flutningur, matstovu- og hotelvirksemi	1.915	130.756	93.451	7.053
Kunning og samskipti	422	3.254	2.197	998
Fíggar- og tryggingarvirksemi	0	752	516	-3.200
Fastogn	3.503	15.041	9.782	-7.167
Aðrar vinnur	325	10.480	26.121	4.106
Íalt Vinna	95.930	457.267	331.368	19.654
Privat	83.978	138.496	56.136	-5.651
Íalt	179.908	595.763	387.504	14.000

Av tí at meira enn 95% av útlánum bankans eru til føroyska marknaðin, hevur bankin valt ikki at greina landafrøðiligu spjaðingina av mishildnum og virðisminkaðum ágóðum.

Talvan niðanfyri vísir flytingar á virðisminkaðum ágóðum, orsakað av virðisjavning og niðurskrivingum. Hesar eru býttar sundur í einstaklinga- og bólkaniðurskrivingar.

Talva 25: Flytingar á virðisminkaðum ágóðum orsakað av virðisjavningum og niðurskrivingum í tkr.

	Einstaklinga niðurskrivingar/burturleggingar		Bólka niðurskrivingar	
	Útlán	Garantidebitorar	Útlán	Garantidebitorar
Samlaðar niðurskrivingar/burturleggingar primo uppá útlán og garantidebitorar	314.614	9.042	41.673	
Niðurskrivingar/burturleggingar í árinum	77.072	12.170	10.233	
Afturføring av niðurskrivingum/burturleggingum gjørdar í undanfarnum roknskaparárum, har tað ikki longur er OIV ella virðisminkanin er minkað	-67.949	-108	-10.921	
Aðrar broytingar	18.156	0	1.122	0
Virðisjavnan av yvirtiknum ognum	112	0	0	0
Endaligt tap (avskrivað) áður einstaklinga niðurskrivað/burturlagt	-17.711	0	0	
Samlaðar niðurskrivingar/burturleggingar ultimo uppá útlán og garantidebitorar	324.293	21.104	42.107	
Samlaða upphæddin av útlánum og garantidebitorum, har tað er gjørd einstaklinga niðurskriving/burturlegging (uppgjørt áðrenn niðurskrivingar/burturleggingar)	567.515	28.248	4.010.162	0

Fíggjarligar trygdir

Tá bankin uppger solvensprosentíð verður tann útbygdi hátturinn nýttur til kredittváðalækking. Hetta ger, at bankin kann minka um kapitalkravið á einum engagementi, har kundin hevur veitt ávísa fíggjarliga trygd.

Niðanfyri eru fíggjarligar trygdir býttar sundur í eksponeringsbólkar.

Talva 26: Fíggjarligar trygdir í tkr.

Eksponeringsbólkar	Trygdir við substitutiión	Fíggjarligar trygdir eftir útbygdu hátti
Stjórnir ella tjóðbankar	0	0
Lokalir myndugleikar	0	0
Almennir stovnar	0	501
Fíggjarstovnar	-176	0
Detailkundar ¹	176	47.315
Vinnuvirki o.a.	0	23.413
Trygd við veð í fastari ogn	0	0
Eftirstøða ella yvirtrekk	0	71.025
Aðrar eksponeringar, herundir aktivuttan mótpartar	0	0
Lánsbrøv (covered bonds)	0	0
Partabrøv	0	0
Íalt	0	142.255

¹ Eksponeringar ≤ 7,5 milliónir kr.

6.4.11 Mótpartsváði – avleidd fíggjaramboð

Mótpartsváði er váðin fyri fíggjarligum missi orsakað av, at ein mótpartur misrøkir sínar skyldur í sambandi við eina fíggjarliga avtalu.

Betri Banki nýtir marknaðarvirðisháttin til at uppgera støddina á eksponeringini og váðavektan fyri avleidd fíggjaramboð.

Fastsetan av eksponeringsvirði við marknaðarvirðisháttinum fyri mótpartsváða fylgir niðanfyri standandi hátti:

1. Allar avtalar verða uppgjördar til marknaðarvirði, og allar avtalar við positivum virði verða tiknar við.
2. Nominella virði av høvuðsstólinum á avtalunum ella undirliggjandi virði verður faldað við prosentsatsum ásettir í CRR, sum gevur móguligu framtíðar kreditt-eksponeringina.
3. Samlaða virðið av positivu marknaðarvirðinum og móguligum framtíðar kreditteksponeringum gevur samlaða eksponeringsvirðið uppá mótpartar.

Bankin nýtir ikki netting í uppgerðini av váðum í sambandi við mótpartsváða.

Tað er ikki avsettur eyka kapitalur fyri mótpartsváða, annað enn tað sum er við í solvenskravinum á 8%.

Tá avtala verður gjørd við mótpart um avleidd fíggjaramboð verður tryggjað, at Betri Banki ikki fer upp um loyvdu kredittáseting.

Positivt marknaðarvirði á avleiddum fíggjaramboðum v.m. var 4,9 mió. kr. við ársenda 2016. Virðið á samlaða mótpartsváðanum uppgjørt eftir marknaðarvirðisháttinum fyri mótpartsváða eftir CRR fyriskipanini, grein 274 var 5,3 mió. kr.

6.4.12 ECAI

Betri Banki hevur valt at nýta Standard & Poor's Ratings Services sum kredittmetingarveitara (ECAI). Bankin brúkar Skandinavisk Data Center (SDC) sum dátumiðstøð. SDC fær uttanhýsis kredittmetingar frá Standard & Poor's Ratings Services umvegis SIX Financial. Tað verða støðugt gjørdar KT-dagføringar av kredittmetingunum frá Standard & Poor's Ratings Services.

SDC hevur umroknað kredittmetingar bólkarnar hjá Standard & Poor's Ratings Services til kredittgóðskustig við at nýta umrokningartalvu frá Fíggjar- eftirlitinum. Hvørt kredittgóðskustig verður knýtt at eini vekt, sum eksponeringarnar í teimum einstøku kredittgóðskustigunum skulu vektast við, tá váðavekt- aðu eksponeringarnar verða roknaðar eftir standardháttinum fyri kredittváða sambært CRR fyriskipanini, grein 111-134.

Talva 27 vísir eksponeringsbólkar, har kredittmetingar frá Standard & Poor's eru nýttar.

Talva 27: ECAI eksponering í tkr.

Eksponeringsbólkar	Eksponering áðrenn váðavektan	Eksponering eftir vektan við kreditgöðskustigi
Stjórnir ella tjóðbankar	0	0
Lokalir myndugleikar	0	0
Almennir stovnar	0	16.044
Fíggjarstovnar	17.267	82.119
Detailkundar ¹	0	0
Vinnuvirki o.a.	171.356	180.324
Trygd við veð í fastari ogn	0	0
Eftirstøða ella yvirtrekk	0	2
Aðrar eksponeringar, herundir aktivuttan mótpartar	0	0
Lánsbrøv (covered bonds)	152.000	15.200
Partabrøv	0	0
Íalt	340.622	293.690

¹ Eksponeringar ≤ 7,5 milliónir kr.

6.5 Marknaðarváði

Niðanfyrir verður marknaðarváðin lýstur, herundir málsetningur, politikkur og veruligar marknaðarváða-eksponeringar.

6.5.1 Málsetningur og váðapolitikkur

Marknaðarváði verður lýstur sum váðin fyrir, at marknaðarvirðið á ymiskum ognum og skuld, og møguligum øðrum fíggjarligum tólum hjá bankanum, broytist orsakað av broytingum í marknaðarviðurskiftum.

At átaka sær marknaðarváða er ein natúrligur partur av virksemin bankans, og verður marknaðarváðin hjá Betri Banka býttur upp í rentuváða, partabrævaváða, gjaldoyraváða og aðrar prísváðar.

Nevndin í Betri Banka góðkennir árliga ein marknaðarváðapolitik, sum greitt tilskilar og ásetir markvirðir fyrir, hvussu stóran marknaðarváða Betri Banki ynskir at átaka sær á teimum ymisku økinum.

Rentuváði

Rentuváði er váðin fyrir tapum orsakað av broytingum í marknaðarrentunum.

Rentuváðin á lánnum við fastari rentu verður sum meginregla avdekkadur. Størsti rentuváðin liggur í goymsluni av fastforrentaðum lánsbrøvum, sum innan ávís mörk verður tillagaður í mun til rentuútlitini.

Partabrævaváði

Partabrævaváði er váðin fyrir tapum orsakað av broyt-

ingum í partabrævakursum. Partabrævaváðin verður umsitin við at stýra og fylgja partabrævagoymsluni neyvt.

Gjaldoyraváði

Gjaldoyraváði er váðin fyrir tapum orsakað av broyttum gjaldoyrakursum.

Betri Banki avdekkar sum meginreglu gjaldoyraváða. Undantakið er gjaldoyraváði millum danskar krónur og evrur, sum bert verður avdekkadur, um viðurskiftini annars tala fyrir tí.

Gjaldoyraváði verður uppgjørdur sum hægra talið av ogn ella skuld í gjaldoyrum og verður settur í prosent av kjarnukapitalinum samsvarandi gjaldoyraávísá 1 hjá Fíggjareftirlitinum.

Annar prísváði

Annar prísváði er váðin fyrir tapum orsakað av broyttum marknaðarprísnum á øðrum aktivum enn teimum nevnd omanfyrir, td. broytingum í rávøruprísnum.

Betri Banki hevði við ársenda 2016 ongan váða á hesum øki.

6.5.2 Fráboðanir og arbeiðsbýti

Marknaðarváðapolitikkurin ásetur ábyrgdarbýti viðvikjandi váðatøku, eftirliti og fráboðan til stjórn og nevnd.

Nevnd og stjórn fáa regluliga kunning um marknaðarváðan, har hesin verður samanborin við markvirðini, sum eru lýst í politikkinum og heimildunum til stjórn. Fíggjardeildin hevur ábyrgdina av hesi kunning.

Betri Markets hevur vegna stjórn dagligu ábyrgdina av gjaldføri, virðisbrævagoymsluni og gjaldoyragoymsluni. Við hesum hevur Betri Markets eisini ábyrgdina av, at marknaðarváðin lýkur treytirnar, sum eru útgreinaðar í heimildum frá nevnd til stjórn.

Hetta verður gjørt við regluligum útrokningum av rentuváða í lánsbrævagoymsluni, vikuligari uppperð av gjaldoyrastøðuni og leypandi eftirliti við partabrævagoymslu bankans. Hesar útrokningar og uppperðir verða síðan settar í mun til markvirðir fyrir marknaðarváða, ið eru heimilaðar stjórnini og tær heimildir, ið Betri Markets hevur fingið á økinum.

6.5.3 Veruligur marknaðarváði

Niðanfyrir verða veruligu marknaðarváðaeksponeringarnar tann 31.12.2016 lýstar. Hesar fevna um váðar tengdir at handilsgoymsluni, umframt eksponeringar í virðisbrøv, sum ikki eru partur av handilsgoymsluni, og rentuváða uttan fyrir handilsgoymsluna.

Váðavektaðir postar við marknaðarváða

Solvenskrøvini til teir ymisku váðarnar undir marknaðarváða eru lýst í talvuni niðanfyri.

Talva 28: Váðavektaðar eksponeringar við marknaðarváða í tkr.

	Váðavektaðir postar	Kapitalkrav (8%)
Lánsbrøv	431.173	34.494
Partabrøv	122.454	9.796
Gjaldoyrastøða	161.533	12.923

Virðisbrøv uttan fyri handilsgoymisluna

Eksponeringar í virðisbrøv, sum ikki eru partur av handilsgoymisluni, fevna um sektorpartabrøv og virðisbrøv, sum bankin ikki ætlar at selja víðari.

Talvan niðanfyri vísir eksponeringar í virðisbrøv, ið ikki eru partur av handilsgoymisluni.

Talva 29: Eksponeringar í virðisbrøv, ið ikki eru partur av handilsgoymisluni í tkr.

	Eksponering 31.12.2016	Rakstrarávirkan
Sektorpartabrøv	24.889	1.121
Virkiðslánsbrøv	171.650	740
Vinnufyrirtekur	0	66

Rentuváði uttan fyri handilsgoymisluna

Rentuváðin uttan fyri handilsgoymisluna stavar í størstan mun frá rentuváða á fastrentu út- og innlánnum. Rentuváðin ella varningurin verður máldur sum væntaða kurstapið, um rentukurvin verður javnflutt upp við 1 prosentstigi.

Við ársenda 2016 var rentuváðin uttan fyri handilsgoymisluna 4,6 mió. kr.

6.6 Gjaldfórisváði

Gjaldfórisváðin í Betri Banka kann lýsast sum váðin, ið stendst av, at munur er á tíðarbundnum útgangandi og inngangandi gjaldfórisstreymum.

Nevndin í Betri Banka hefur ásett váðapolitik fyri gjaldfórisváðar, ið greitt ásetur krøv til dagliga gjaldfórið og uppgerð av gjaldfórisváðum. Eisini eru krøv til gjaldfórisstýringina ásett í heimildunum frá nevnd til stjórn. Tilbúgvingarætlan er somuleiðis gjørd, har tiltøk eru nevnd, sum kunnu setast í verk í eini neyðstøðu, har gjaldfórið er farið niður um ásett mørk.

Betri Banki sær fylgjandi sum gjaldfórisváðar:

- At útreiðslur til gjaldfórisúttegan ókjast munandi
- At manglandi fígging forðar bankanum í at varðveita góðkenda handilsmyndilin

- At bankin ikki lýkur sínar gjaldsskyldur grundað á manglandi fígging

Gjaldfórispolitikkur bankans er at hava ein gjaldfórisyvirdekning á í minsta lagi 50% í mun til lógarásetta minstakravið. Betri Banki hevði við árslok 2016 ein yvirdekning í mun til lógarkravda gjaldfórið upp á 249,5%.

Við CRD IV og CRR fylgja LCR og NSFR krøvini, sum hava við sær økt krøv til gjaldfórisstýringina í bankanum. Fyri flestu bankar verða LCR krøvini sett í verk í stigum fram til 2018, men tá Betri Banki varð útnevndur SIFI banki í november 2015, bleiv bankin fevndur av fullt íverksettu krøvunum.

Bankin hevur innrapporterað LCR lyklatalið mánaðarlíga til Fíggjareftirlitið síðan októbur 2015. Við ársenda 2016 hevði Betri Banki eitt LCR á 137.

6.6.1 Fráboðanir og arbeiðsbýti

Gjaldfórispolitikkurin ásetur ábyrgdarbýtið viðvíkjandi váðatøku, eftirliti og fráboðan til stjórn og nevnd.

Nevnd og stjórn fáa mánaðarlíga uppgerð yvir gjaldfórisstøðu bankans frá Fíggjardeildini. Uppgerðin tekur støði í §152 í "Lov om finansiel virksomhed", sum ásetur, at samlaða gjaldfórið í minsta lagi skal svara til 10% av skuldar- og garantiskyldum bankans og í minsta lagi 15% av samlaðu skuld bankans, sum hevur styttri enn ein mánaða uppsagnarfrest. Harumframt inniheldur rapportin eina uppgerð yvir gjaldfórisváðan. Hetta verður gjørt við eini 12 mánaðar framskriving av gjaldfórinum undir vanligum marknaðarumstøðum og einari 12 mánaðar framskriving av gjaldfórinum undir strongdum marknaðarumstøðum. LCR útrokningar eru eisini við í mánaðarlígu uppgerðini yvir gjaldfórisstøðu bankans.

Betri Markets hevur vegna stjórn dagligu ábyrgdina av gjaldfórinum. Eisini hevur Betri Markets dagliga eftirlitið við gjaldfórinum og gjaldfórisframskriving. Hetta verður gjørt við grundarlagi í kendum framtíðar útgangandi og inngangandi gjaldsstreymum.

Fíggjardeild bankans hevur ábyrgdina av dagligari og mánaðarlígar gjaldfórisrapportering og hevur í tí sambandi eftirlit við, at bankin hevur nøktandi gjaldfóri.

6.6.2 Veðsett ogn í bankavirkseminum

Betri Banki bindur í ávísan mun ogn í sambandi við trygd, sum verður veitt øðrum fíggjarstovnum. Síðan november 2015 hevur Betri Banki sent Fíggjareftirlitinum upplýsingar um veðsetta ogn.

Í talvu 30 er ein sundurgreining av veðsettari ogn.

Talva 30: Veðsett ogn pr. 31.12.2016 í tkr.

Töl við í javna		Roknskaparligt virði á veðsettari ogn	Dagsvirði á veðsettari ogn	Roknskaparligt virði á ikki veðsettari ogn	Dagsvirði á ikki veðsettari ogn
		010	040	060	090
010	Ognir hjá bankanum	151.900		8.692.168	
030	Partabrøv	0	0	168.760	168.760
040	Skuldaramboð	151.900	151.900	2.613.640	2.613.640
	Aðrar ognir	0		5.909.768	
Töl uttan fyri javna		Dagsvirði av veðsettari trygd		Dagsvirði av ikki veðsettari trygd	
			010		040
130	Veitt trygd		0		0
150	Partabrøv		0		0
160	Skuldaramboð		0		0
230	Onnur veitt trygd		0		0
240	Egin skuldaramboð		0		0
Skyldur viðvíkjandi veðsettari ogn		Samsvarandi skuld, skyldur ella útlænt virðisbrøv		Ognir, veitt trygd og egin skuldaramboð	
			010		030
010	Roknskaparligt virði á útvaldum fíggarligum skyldum		419.798		151.900

6.7 Rakstrarváði

Rakstrarváði kann lýsast sum váðin, sum stendst av óskynsemi og manglandi innanhýsis mannagongdum, menniskjaligum mistøkum, skipanarvillum ella av hendingum uttanefitir, íroknað lögfrøðiligar váðar.

Nevndin ásetur váðapolitik fyri rakstrarváðan, tekur støðu til meginreglur og hvussu stýring og uppfylging av váðunum skal skipast.

Betri Banki sær fylgjandi sum móguligar rakstrarváðar. Vandin fyri fíggarligum missi orsakað av:

- rakstrarváðum á kreditt-, gjaldføris-, fonds-, marknaðarváða- og fastognarøkinum
- rakstrarváðum í sambandi við ráðgeving av privat kundum, vinnulívskundum og almennum stovnum
- rakstrarváðum í stabsfunktiðnum og leiðslu
- manuelligum mannagongdum, leiðreglum og/ella góðsku av hesum
- manglandi innanhýsis kontrollum
- vantandi samanrenning, stöðufesti og nýtleika í kt-skipanum
- rakstrarváðum í sambandi við útveittar tænarur
- manglandi trygging
- manglandi starvsfólkaferleikum í mun til margfeldi av uppgávuni
- manglandi fysiskari trygd

Øktur váði kann eisini standast av nýggjum tænarum, produktum eins og ávirkan av uttanhýsis viðurskiftum.

6.7.1 Fráboðanir og arbeiðsbýti

Rakstrarváðapolitikkurin ásetur framferðarhátt, skráseting og fráboðanarskyldu.

Rakstrarváðin verður stýrdur við mannagongdum og innanhýsis eftirlitsskipan, sum eru gjørd við atliti at tryggja skilabestu arbeiðshættir. Minkað verður um rakstrarváða m.a. við arbeiðsskilnaði millum útinnan av arbeiði og eftirliti við arbeiði.

Starvsfólk hava ábyrgd av at boða viðkomandi leiðara og Risk Management frá øllum váðahendingum. Risk Management skrásetur váðahendingar og kunnar stjórn um hesar kvartárliga.

6.7.2 Veruligir rakstrarváðar

Tað slepst ikki undan rakstrarváðum, men rakstrarváðar kunnu avmarkast. Tað verður regluliga eftirkannað, um váðar, sum kunnu hava neiliga ávirkan á Betri Banka, taka seg upp. Arbeið verður stöðugt við at menna og styrkja váðastýringina í bankanum, t.d. við at styrkja og endurskoða mannagongdir og eftirlit, at tryggja skjalfesting, stýra broytingum og skráseta, fráboðað og eftirmeta váðar.

Kt-skipanir eru hýstar á SDC. Ein árlig váðagreining verður framd av øllum týðandi kt-skipanum fyri at lýsa, hvørja handilsliga ávirkan váðin hevur á Betri Banka.

Hetta verður greinað samsvarandi Business Impact Assessment hjá ISF, International Security Forum. Váðagreining varð seinast framd í februar 2017.

Bankin nýtir basisindikatorháttin til uppgerð av kravinum um nøktandi grundkapital fyri rakstrarváða. Í 2016 var kapitalkravið til uppgjørda rakstrarváðan 47 mio. kr., sum eisini er tikið við í solvenstørvin.

.....

Ognarfelag
Tryggingartakaranna f.v.a.á.
Yviri við strond 2
Postboks 34
FO-110 Tórshavn
Tel +298 348000

www.betri.fo